Тошкент ҳақиқати

№ 55 (10.481).

1993 йил, 13 май пайшанба

Нархи 8 сўм.

1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН НАШР ЭТИЛМОҚДА.

Вилоят ижтимоий–сиёсий газетаси

СЕШАНБА, ПАЙШАНБА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 11 май куни таниқли тадбиркор, машҳур «Адидас» компаниясининг асосчиларидан бири, ўзбек-француз амалий алоқаларини мувофиқлаштирувчи Эндрю Гельфи бошчилигидаги француз ишбилармонлари делегациясини қабул қилди.

Ислом Каримов жаноб Гельфи Ўзбекистон ва Франция ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик алоқаларини кенгайтиришга катта ҳисса қўшаётганини таъкидлади ва айни пайтда ўзининг яқинда Германияга қилган сафари ҳақида тўхталиб, олмон ишбилармонлари Ўзбекистон бозорига катта қизиқиш билан қараётганини қайд этди.

— Аммо Франциядек буюк мамлакат билан амалий алоқаларимиз ҳозирча кутилган даражада бўлмаяпти, — деди Президент, — Ўзбекистон ҳукумати ва халқи кўҳна тарихга ва жаҳонда ўзига хос мавқега эга бўлган француз халқи билан дўстлик ва ҳамкорлик алоқаларини янада ривожлантиришни истайди.

И. Каримов Ўзбекистоннинг иқтисодий имкониятлари ва француз ишбилармонлари билан ҳамкорлик қилишимиз мумкин бўлган соҳалар — сайёҳлик, қурилиш, пахтани қайта ишлаш ва тўқимачилик саноати, банк хизматининг истиқболли жиҳатлари хусусида сўзлаб берди.

— Мен кейинги пайтда қанчалик француз бўлсам, шунчалик ўзбек ҳам бўлиб қолдим, — деди Эндрю Гельфи. — Бир неча йилдан буён Ўзбекистоннинг иқтисодий имкониятларини ўрганиб келаман. Шу боис бу гал ўзим билан пахта, қурилиш, шакар саноати ва молия мутахассисларини бирга олиб келдим. Яқин кунларда француз ишбилармонларининг яна бир гуруҳи Ўзбекистонга келади. Бу ерда меҳмонхоналар, фармацевтика, шакар заводлари қуриш ниятидамиз. Мақсадимиз — икки халқ ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш.

Қабулда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Тошкент шаҳри ҳокими А. Фозилбеков, Франциянинг Ўзбекистондаги элчиси Жан-Поль Везиан ва бошқа расмий кишилар иштирок этди.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

Ш. И. КАРИМОВ ВА О. Ғ. АҲМЕДОВАНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасида соғлиқни сақлаш, фан ва маданиятни ривожлантириш борасидаги кўп йиллик ҳалол меҳнатлари ҳамда жамоат турмушида фаол иштирок этганликлари учун қуйидагиларга Ўзбекистон Республикасининг Фахрий унвонлари берилсин:

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган фан арбоби»

Каримов Шавкат Иброҳимович — Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш вазири, тиббиёт фанлари доктори, профессор

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими»

Аҳмедова Олмос Ғафуровна — Ғафур Ғулом уй-музейининг директори, Тошкент шаҳри

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1993 йил 11 май.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ЁШ МУАЛЛИФЛАРНИНГ ЭНГ ЯХШИ АСАРЛАРИ ВА ИЛМИЙ ИШЛАНМАЛАРИ УЧУН ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МУКОФОТИНИ ТАЪСИС ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1992 йил 28 августдаги «Ўзбекистон ижодкор ёшларини давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш чоралари тўғрисида»ги Фармонини бажариш юзасидан ҳамда илм-фан ва маданият соҳасида республика ёш фуқароларининг бунёдкорлик фаолиятини рағбатлантириш мақсадида Вазирлар маҳкамаси қарор қилади:

1. Ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Ўзбекистон Республикаси давлат мукофоти таъсис этилсин. Ҳар бири республикада белгиланган энг кам иш ҳақининг 20 баравари миқдорида олтита мукофот таъсис этилсин.

Мукофотлар 1993 йилдан бошлаб ҳар икки йилда бир марта Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик кунида берилсин.

2. Ўзбекистон Республикасининг ёш муаллифларининг энг сара асарлари ва илмий ишланмалари учун давлат мукофоти:

энг яхши адабиёт, санъат ва архитектура асарларига — ҳар бир соҳада бир мукофот;

Жамиятшунослик, табиат ва техника фанлари соҳаларида илм-фан ва техниканинг илғор йўналишларидаги энг яхши тадқиқотлар учун ҳар бир соҳада бир мукофот берилиши белгилаб қўйилсин.

3. Қуйидагилар тасдиқлансин:

Ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Ўзбекистон Республикаси давлат мукофотининг низоми;

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси ҳузуридаги ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Ўзбекистон Республикаси давлат мукофоти комиссиясининг таркиби.

4. Ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун давлат мукофоти комиссияси:

Вазирлар маҳкамаси тасдиқлаши учун бир ой муддатда лауреатлик дипломи ва фахрий белги эскизларини тақдим этсин;

Давлат мукофотини беришга доир ташкилий ишларни мувофиқлаштириб борсин.

5. Ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Ўзбекистон Республикаси давлат мукофотини бериш тўғрисидаги қарор Ўзбекистон Республикаси Президенти тасдиқлаганидан сўнг кучга кириши белгилаб қўйилсин.

6. Ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Ўзбекистон Республикаси давлат мукофоти комиссиясининг қарорига биноан давлат мукофоти совриндорларининг айрим асарлари махсус нашр этилиб, эълон қилиниши белгилаб қўйилсин.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот комитети комиссиясининг қарорига асосан ёш муаллифларнинг Ўзбекистон Республикаси давлат мукофотига сазовор бўлган энг яхши асарлари ва илмий ишларини сифатли нашр этишни таъминласин.

7. Ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Ўзбекистон Республикаси давлат мукофоти лауреатлари 30 ёшга тўлгунга қадар қуйидаги имтиёзлардан фойдаланиши белгилаб қўйилсин:

Шаҳар жамоат транспортида (таксидан ташқари) текин юриш;

Айрим коммунал ва маиший хизмат ҳақини 50 фоиз чегириб тўлаш.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари, Уй-жой коммунал хўжалик вазирлиги, «Ўзавтотранс» давлат корпорацияси, «Тошкент шаҳар йўловчи ташиш транспорти» давлат уюшмаси, Ўзбекистон маиший хизмат кўрсатиш уюшмаси ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун давлат мукофоти комиссияси билан келишиб, 1993 йил 1 сентябрга қадар ана шундай имтиёзларни бериш тартибини ишлаб чиқсинлар ва тасдиқласинлар.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги мазкур мақсадга зарур маблағ ажратишни кўзда тутсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1993 йил 11 май.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ҲУЗУРИДАГИ ЁШ МУАЛЛИФЛАРНИНГ ЭНГ ЯХШИ АСАРЛАРИ ВА ИЛМИЙ ИШЛАНМАЛАРИГА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МУКОФОТИ БЕРИШ КОМИССИЯСИНИНГ ТАРКИБИ

Салоҳиддинов М. — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси президенти, комиссия раиси

Азимов У. — Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси, комиссия раисининг ўринбосари

Шукурова Э. — Ўзбекистон ёшлар иттифоқи марказий қўмитаси шўъба мудири, комиссия котибаси

КОМИССИЯ АЪЗОЛАРИ

Абдуваҳобов А. — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси

Абдуллаев Р. — Ўзбекистон бастакорлар уюшмаси раиси вазифасини бажарувчи

Орзиматов А. — Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи марказий комитетининг биринчи котиби

Аҳмедов Р. — Ўзбекистон Рассомлар уюшмасининг раиси

Аюпов Ш. — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси

Ғуломов Қ. — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси

Ғуломов С. — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси

Жалолов Б. — Ўзбекистон Республикаси халқ рассоми

Жамол Камол — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг биринчи котиби

Жўраев Х. — Ўзбекистон Давлат кинокомпаниясининг раиси

Зокиров Ф. — Ўзбекистон Республикаси халқ артисти

Қориева Б. — Ўзбекистон Театр арбоблари уюшмасининг раиси

Каримов Ш. — Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш вазири

Кимсанбоев Х. — Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг мухбир аъзоси

Назаров Б. — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси

Петрова О. О. — «Молодёж Узбекистана» газетасининг бош муҳаррири

Раззоқов Ж. — «Туркистон» газетасининг бош муҳаррири

Рашидова С. — химия фанлари доктори, профессор

Саидов А. — ҳуқуқшунослик фанлари доктори, профессор

Ҳайитбоев Э. — Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазири.

РЕСПУБЛИКА ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

12 май куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг мажлиси бўлди. Унда вазирликлар ва идораларнинг, корпорациялар, уюшмалар ва концернларнинг, ҳудудий бошқарув идораларининг раҳбарлари, вилоятларнинг ҳокимлари ва Тошкент шаҳри ҳокими иштирок этдилар. Мажлисни республика Бош вазири А. Муталов бошқарди.

1993 йилнинг биринчи чорагида халқ хўжалигини ривожлантириш якунлари ва Ўзбекистонда иқтисодий ислоҳотлар қандай бораётганлиги ҳақида Бош вазир ўринбосари Б. Ҳамидов маъруза қилди.

Мажлис қатнашчилари иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, бозор иқтисодиётини босқичма-босқич жорий этиш юзасидан олиб борилаётган ишларни, иқтисодиётни барқарорлаштириш чора-тадбирларини муҳокама қилдилар. Озиқ-овқат таъминоти, аҳолини маҳсулот ва molларнинг асосий турлари билан таъминлашда узилишга йўл қўймаслик масалалари республика раҳбарияти ўтказаётган ижтимоий сиёсатда асосий ўринни олиб турганлиги таъкидланди. Халқ хўжалигидаги аҳволни меъёрий изга солишнинг аниқ вазифалари белгиланди.

Вазирлар маҳкамаси мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов нутқ сўзлади.

Мажлисда Олий Кенгаш Раиси Ш. Йўлдошев иштирок этди.

(ЎзА).

● *Хушхабар*

ЗАВОДГА «ХАЛҚАРО ОЛМОС ЮЛДУЗИ»

Яқинда Оҳангарондаги «Сантехлит» заводига олис Мексикадан қувончли хабар келди. Унда шундай дейилган эди: «Америка ва Европанинг турли мамлакатлари миллий маркетинглар институти халқаро танлов қўмитаси маҳсулот сифати учун «Халқаро Олмос юлдузи» совринини Оҳангарон «Сантехлит» заводига беришга қарор қилди...

Чин юракдан қутлаб Сизнинг рефрен
Калдерон БОНЗАЛИС».

Биз ноёб бу мукофотни завод директори Шавкат Тожиевич Мусаевдан шарҳлашни илтимос қилдик. У шундай деди:

— Албатта, маҳсулотимизнинг бундай юқори даражада тан олиниши биз учун қувончлидир. «Халқаро Олмос юлдузи» рағбатлантирувчи мукофот ҳисобланади. Унга сазовор бўлган корхоналар жуда кам. Бизнинг республикамиздан фақатгина «Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмасигина шундай соврингa муносиб деб топилган. Биз эндиликда маҳсулотларимизни шундай тамға қўйиб реклама қилишимиз мумкин. Бу жамоамиз ишлаб чиқараётган ванна ва бошқа шу каби санитария-техника маҳсулотларининг бозори янада чаққонлашишига ёрдам беради.

Бундай юксак мукофот корхона жамоаси маҳсулот сифатини яхшилаш бўйича ҳам тинмай изланиш олиб бораётганлигининг ёрқин далилидир. Ўз навбатида у ишчи-хизматчилар зиммасига янада масъулиятли вазифалар юклайди. Чунки, шундай халқаро соврингa муносиб кўрилган маҳсулот шаънига ҳеч қачон доғ туширмаслик лозим. Бу янада тинмай ижодий изланиш олиб бориш, ишнинг сифат кўрсаткичларини яхшилашга ёрдам берадиган янги-янги имкониятлар ва омилларни ишга солишни талаб этади. Корхона жамоаси ҳам шунга аҳду-паймон қилган.

Н. АБДУРАСУЛОВ,
«Оҳангарон ишчиси» газетаси муҳаррири.

ШАРҚИЙ ҚУРАМА ЖАВОҲИРЛАРИ

ШАРҚИЙ Қурама геология экспедицияси ўттиз йилдан ошиқроқ вақтдан бери Ангрен шаҳри атрофида асрлар давомида ястаниб ётган қазилма бойликларни қидириш билан шуғулланмоқда. Шу даврда экспедициянинг номи у бажараётган иш ҳажмига ва хусусиятига қараб бир неча бор ўзгарди. Лекин, унинг асосий вазифаси янги конлар очишдан иборат бўлди. Шу ўтган давр мобайнида ўнлаб турли-туман қимматли бойликлар конлари излаб топилди, уларда маъданларни қазиб чиқариш йўлга қўйилди. Кўчбулоқ кони жамоаси эса олтин қазиб чиқариш билан шуғулланмоқда.

Экспедиция ишчи-хизматчилари ҳозирги мураккаб иқтисодий шароитга қарамай зиммаларидаги вазифани муваффақиятли бажаришга эришмоқдалар. Фаолиятларининг барча кўрсаткичлари тўла ва зиёдаси билан уддаланмоқда. Ўтган хўжалик йилини меҳнатда яхши натижалар билан якунладилар. Конларни бурғилаш ишлари топшириғи 105 фоиз қилиб адо этилди. Йил давомида олинган жами фойда ҳажми 27 миллион сўмни ташкил этди. Бу маблағ ишлаб чиқаришни ривожлантириш қатори ишчи-хизматчиларни ижтимоий муҳофаза қилиш тадбирларини амалга оширишга ҳам сарфланмоқда.

Кон қидирувчилар янги йилни ҳам яхши бошлашди. Бу йил 7,2 километр узунликда ҳандақ қазиш ва 65 минг километр бурғилаш ишларини амалга ошириш юзасидан зиммаларига олган мажбуриятларини шараф билан уддаламоқдалар. Улар биринчи чорак ишлаб чиқариш топшириқларини ошириб бажаришди. Шу кунларда эса улар қўлга киритилган ютуқларни янада мустаҳкамлаш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

М. МУҲАМЕДОВ.

ҲИНДИСТОН БОШ ВАЗИРИНИНГ ТАШРИФИГА ДОИР

Давлатлараро келишувга асосан ва Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг таклифига биноан шу йилнинг 23—25 май кунлари Ўзбекистонда Ҳиндистон Республикаси Бош вазири жаноб Нарасимха Раонинг расмий дўстона ташрифи бўлиб ўтади.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги матбуот хизмати.

ҚИЙИНЧИЛИКЛАРНИ БИРГАЛАШИБ ЕНГИШ ОСОНРОҚ

Ўзбекистон ва Россия касаба уюшмалари ўртасида битим имзоланди. Бу битим меҳнаткашларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишда ҳам, икки давлат иқтисодиётини ривожлантиришда ҳам янги ҳамкорлик истиқболларини очади.

Ўзбекистон делегациясининг аъзолари Москвада Россия касаба уюшмаларининг фаоллари билан учрашдилар, корхоналарга бордилар, меҳнат жамоаларида суҳбатлашдилар.

Касаба уюшмалари ўзаро битимлар тузиб, биргаликда ҳаракат қилиш йўлларини изламоқдалар.

(ЎзА).

● **ЧИРЧИҚ пойабзал фабрикаси жамоаси хом ашё тақчиллигига қарамай ишлаб чиқараётган маҳсулотининг сифатига жиддий эътибор бермоқда. Бунда корхона мураббийлари ўрнак бўлишмоқда. Суратда: корхона касаба қўмита раиси Сулаймон Жемилов (ўнгдан иккинчи) 3-цех ишчилари А. Исломов, Г. Кузнецова, А. Одилов ва А. Сулаймонова билан маҳсулот сифати ҳақида фикрлашмоқда.**

Даврон АҲМАД олган сурат.

ЧИРЧИҚНИНГ ЯНГИ МАҲСУЛОТИ

Чирчиқ трансформатор заводида қуруқ трансформаторларни ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Оддий мойли трансформаторларни ўрнатиш мумкин бўлмаган баланд ҳароратли жойларда кичик станциялар қуришда янги маҳсулот қўл келади.

Чирчиқликлар илгари қуруқ трансформаторларни Бокудан олишар ва улардан заводда тайёрланадиган кичик станциялар учун бутловчи маҳсулот сифатида фойдаланар эдилар.

Янги маҳсулот ишлаб чиқаришни ўзлаштириш корхонага анъанавий хўжалик алоқалари узилиб қолган шароитда турдош корхоналарга қарам бўлиб қолмаслик ва айни пайтда бу мураккаб ускунани бошқа давлатларга сотиб, фойда олиш имконини беради.

(ЎзА мухбири).

ХУСУСИЙЛАШТИРИШДА СУСТКАШЛИККА БАРҲАМ БЕРАЙЛИК

БУТУН республикамиздаги каби вилоятимизда ҳам Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Маҳаллий саноат, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш, давлат савдоси ва умумий овқатланиш корхоналари ҳамда ташкилотларини давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришни ташкил этиш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини бажариш юзасидан кенг кўламли ишлар олиб борилмоқда. Шу ҳужжатга мувофиқ вилоят маиший хизмат уюшмаси, «Вилоятсавдо» ва «Вилояттаом» концернлари, вилоят мева-сабзавот маҳсулотларини тайёрлаш, сақлаш ва сотиш ширкати бирлашмаси ҳамда вилоят матлубот жамиятлари уюшмасида тадбирлар ишлаб чиқилди. Чунончи, уларда хусусийлаштириш комиссиялари тузилди, махсус бўлимлар ташкил этилди, бошқа ўрта ва қуйи бўғин раҳбар ходимлари, иқтисодчилари ва ҳисобчилари билан семинар-кенгашлар ўтказилиб, ушбу қарорнинг аҳамияти, уни амалга ошириш тадбир — қоидалари тушунтирилди.

Қатор бошқа ташкилий ишлар ҳам амалга оширилди.

Лекин, шунга қарамай, бу тармоқларда ишлаб чиқариш бўлинмаларини хусусийлаштиришнинг бориши талаб даражасида бўлмаётганлигини таъкидлаш лозим. Бу йил давомида бир минг 214 та жойи бўлган 783 та маиший хизмат ва савдо корхоналарини давлат тасарруфидан чиқариш режалаштирилди. Қарор қабул қилингандан бери ўтган вақт ичида эса вилоят давлат мулкини бошқариш ва хусусийлаштириш бошқармасига 439 та жойни хусусийлаштиришни сўраб талабнома тушди. Ўтган йили ва шу йилнинг биринчи чорагида ишчи комиссияларининг қарори билан 90 та савдо ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналари хусусийлаштирилди. 127 та жойни ўз ихтиёрига олган 10 та акционерлик жамияти тузилди. Буидан ташқари, 80 та савдо, маиший хизмат кўрсатиш корхоналари шахсий мулк сифатида давлат тасарруфидан чиқарилди. Шахсий мулк эгалари сифатида 61 кишига ва акциядорлик жамиятлари сифатида 8 та корхонага — жами 69 та ордер топширилди. Шу тадбирлар туфайли республика давлат жамғармаси ҳисобига 35 миллион сўм, умуман хусусийлаштириш ҳисобига эса 40 миллион сўм миқдорида пул келиб тушиши лозим.

Ўтказилган текшириш ҳамма жойда ҳам давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш масалаларига етарли эътибор берилмаётганлигини кўрсатди. Айниқса, бу «Вилояттаом» концерни, вилоят маиший хизмат кўрсатиш уюшмаси, вилоят матлубот жамиятлари уюшмасига кўпроқ тааллуқлидир. Уларда хусусийлаштириш ишлари устидан етарлича назорат олиб борилмаяпти. Оқибатда айрим шаҳар ва туманларда давлат тасарруфидан чиқарилган ва ордерлар берилган бирорта ҳам корхона йўқ.

«Вилояттаом» концернида шу йилнинг биринчи чорагида бор йўғи 5 та жой хусусийлаштирилди. Бу назарда тутилганидан анча камдир. Хусусийлаштирилган жойлар ҳам унчалик йирик эмас. Вилоят матлубот жамиятлари уюшмасида ҳам бу ишнинг аҳволини кўнгилдагидек деб бўлмайди. Бу ерда 140 га яқин савдо шохобчалари хусусийлаштирилди. Бу йил уюшмага қарашли жойларни хусусийлаштириб бериш тўғрисида 25 та талабнома тушгани ҳолда 17 та корхона учун ордер олинди. Вазирлар Маҳкамасининг қарори чиқишидан олдин хусусийлаштирилган савдо шохобчаларининг ҳужжатларини қайтадан расмийлаштириш ҳамон пайсалга солинмоқда.

ВИЛОЯТ ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТНИ АМАЛГА ОШИРИШ ЖАМОАТ КОМИССИЯСИДА

Вилоят маиший хизмат кўрсатиш уюшмасида йил давомида 698 та жойни, шу жумладан биринчи чоракда 124 та жойни хусусийлаштириш назарда тутилган. Шу вақтгача эса бор йўғи 41 та жой хусусийлаштирилди, холос ёки биринчи чорак учун белгиланган режа 70 фоиз қилиб бажарилди. «Вилоят савдо» концернида ҳам жойларни давлат тасарруфидан чиқариш жуда суст бормоқда. Режада белгиланганидан анча орқада қолинияпти.

Вилоят мева-сабзавот маҳсулотларини тайёрлаш, сақлаш ва сотиш ширкати раҳбарияти хусусийлаштириш ишларига масъулият билан ёндошаётганлигини таъкидлаб ўтиш ўринлидир. Бу йил давомида 280 та жойни давлат тасарруфидан чиқариш назарда тутилган бўлса, ҳозиргача унинг 136 тасининг мулк шаклини ўзгартириш ишлари ниҳоясига етказилди ҳамда ордерлар эгаларига топширилди. Деҳқон бозорларида жойлашган 129 та жойнинг 106 таси ҳам хусусийлаштирилди. Қолган жойларнинг ҳужжатлари ҳам расмийлаштирилиб, вилоят давлат мулкини бошқариш ва хусусийлаштириш бошқармасига тақдим этиш учун тайёрлаб қўйилди.

Айрим шаҳарлар ва туманларда давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш масалаларига етарли эътибор берилмаётганлиги, ҳукм сураётган лоқайдлик, эътиборсизлик оқибатида бу муҳим иш жуда қониқарсиз бормоқда. Масалан, Чиноз аҳолига маиший хизмат кўрсатиш маркази жойларни хусусийлаштириш бўйича яхши тадбирлар белгилаган. Лекин, уларни амалга оширишда тезкорлик кўрсатилмаяпти. Аввало тушунтириш ишлари олиб борилмаяпти, корхоналарни сотиб олиш тартиб-қоидалари билан ишчи-хизматчиларни таништирмаяптилар. Бунинг оқибатида туманда бирорта ҳам маиший хизмат кўрсатиш корхонаси шахсий ёки жамоа мулки сифатида сотилмаган ва ҳужжат расмийлаштирилмаган. Ҳатто жойларни хусусийлаштириш билан шуғулланувчи комиссия аъзоларининг ўзлари Вазирлар Маҳкамасининг бу ҳақдаги қарори билан яхши танишмаганлар.

Вилоятимиз туманларида савдо, умумий овқатланиш, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ва маҳаллий саноат корхоналарини давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш ишининг қониқарсиз боришининг энг асосий сабабларидан бири шундаки, бу тадбирни амалга ошириш учун ташкил этилган комиссиялар кўп ҳолларда фаолиятсизлик кўрсатмоқдалар. Тушунтириш ишларини зарур миқёсларда олиб боришмаяпти. Бунинг учун оммавий ахборот воситаларидан фойдаланишга ҳаракат қилинмаяпти.

Вилоят давлат назорати бошқармаси ҳузуридаги иқтисодий ислоҳотни амалга ошириш жамоат комиссияси вилоят маиший хизмат кўрсатиш уюшмаси, матлубот жамиятлари уюшмаси, «Вилояттаом», «Вилоят савдо» концернлари раҳбарларининг Вазирлар Маҳкамасининг давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисидаги қарорини бажариш юзасидан олиб бораётган ишларини етарли эмас, деб ҳисоблади ва жойларда унинг бажарилишини таъминлаш юзасидан барча зарур чора-тадбирларни амалга ошириш лозимлигини таъкидлади.

• *Касаба уюшмалари ҳаёти*

ИМТИЁЗЛАР НЕГА АМАЛГА ОШМАЯПТИ?

КЕЙИНГИ вақтларда республика Президенти бюджет ташкилотлари ходимлари, хусусан педагоглар иш ҳақини ошириш, шунингдек ижтимоий ҳимояси бўйича қатор Фармонлар қабул қилди. Бир мунча енгилликлар туғдирилди. Лекин, ҳамма жойда ҳам фармон ва ҳукумат қарорлари изчиллик билан ҳаётга жорий этиляпти, деб бўлмайди.

Президентнинг аҳолини газ ва ёқилғи билан имтиёзли таъминлаш, уйларни хусусийлаштириб бериш ҳақидаги фармонлари эълон қилинганидан бери анча вақт ўтган бўлсада у тўла ижро этилмаяпти. Масалан, 18-, 23-, 4-мактаблар ўқитувчилари ҳамон суюлтирилган газ ва кўмир билан таъминланмаяпти. Табиий газ бўлмаган жамоа хўжаликларида сунъий газ учун қисман пул тўлаш кўп жойларда йўлга қўйилмаяпти. Ҳамон кўп хўжаликларда ўқитувчилар яшаётган уйлар турли баҳоналар билан хусусийлаштириб берилмаяпти.

Ўқувчиларни бепул ва имтиёзли овқатлантириш ҳамон оммавий тус олмаган. Тумандаги ўндан ортиқ мактабда на ошхона бор ва на буфет. Шарт-шароит етишмаслиги туфайли талабаларни овқатлантириш ночор аҳволда қолмоқда. Йигирмадан кўп мактабда текин нонуштанинг ташкил этилмаётганлигини қандай баҳолаш керак?!

Оққўрғон тумани халқ таълими ходимлари касаба уюшмасининг пленумида юқоридаги фикрлар қайд этилди. Мазкур масала юзасидан маъруза қилган туман халқ таълими ходимлари касаба уюшмаси қўмитаси раиси Н. Мажидова ва музокараларда сўзга чиққанлар айрим ютуқларни таъкидлаган ҳолда асосий эътиборни юз бераётган камчиликлар ва уларни бартараф этиш масалаларига қаратдилар.

Туманда янги бунёд этилаётган мактаб ва мактабгача тарбия муассасалари қурилишларининг айримлари тўхтаб қолганлиги ва баъзиларида эса ишлар суст кетаётганлиги таъкидланди.

— Педагогларнинг маошлари 5—8 минг сўмни ташкил этмоқда, бу, албатта, ҳозирги эҳтиёжга нисбатан жуда кам,— деди 11-мактаб директори Р. Кан.— Шунинг учун энг яхши ўқитувчиларимиз бошқа ишларга ўтиб кетмоқдалар. Мактабда эркак педагогнинг ҳам ўз ўрни бор. Оила моддий эҳтиёжини ўйлаб кўп эркак педагоглар ишларини ўзгартиришаяпти. Мактабимизда жуда юқори малакали, билимдон математик бор эди. Ҳозир у 2 гектар ерни ижарага олиб, деҳқончилик қилмоқда. Бундай воқеа фақат бизнинг мактабдагина содир бўлаётгани йўқ. Ўқитувчиларга қўшимча имтиёзлар бериш лозим. Маошларини ошириш, қўшимча ер бериш, турли бошқа қулайликлар яратиш даркор. Шу фикрларни айтар эканман, бу масалаларни юқори ташкилотлар олдига қўйилиши ва ҳал этилишини сўрайман. Бугун мактабда тарбияланаётган талаба эртанги келажагимиз эканини унутмаслигимиз керак.

— Йиғинимиз кенг доирада ўтказилаяпти, кўпроқ танқидий мулоҳазалар билдирилмоқда, лекин бу билан, ўқитувчилар олма пиш оғзимга туш, деб имтиёзларни пойлаб ўтиришипти, деган фикр келмаслиги керак,— деди ўз сўзида 35-мактаб директори Умурзоқ Ўсканов,— Кўпгина ўқув жамоалари ҳаракатда. Биз хўжаликдан 35 гектар ер олиб деҳқончилик қиляпмиз. Албатта, ўқув, ўзлаштириш жараёнига салбий таъсири бўлмаслиги учун режалар тузганмиз. Тушган даромаднинг бир қисми ўқитувчиларга берилса, бир қисми мактаб моддий аҳволини яхшилашга сарфланмоқда. Жамоа хўжалиги ҳам иложи борича ёрдам кўрсатмоқда. Лекин, барибир мактаб ҳаёти учун моддий ва маънавий янги тизимни ишлаб чиқиш вақти келди. Бунга вазирлик ҳам, тегишли мутасадди ташкилотлар ҳам алоҳида эътибор берсалар айни муддао бўлур эди.

Йиғилиш қатнашчилари касаба уюшмаларининг ўқитувчилар ижтимоий ҳимоясига эътиборни кучайтиришлари, бу масалада хўжалик раҳбарларига нисбатан талабчанликни оширишлари меҳнат қонунчилигига қатъий риоя қилинишини таъминлашлари, касаба уюшмалари аъзоларининг дам олиши ҳамда даволанишини ташкил этишлари лозимлиги тўғрисида ва бошқа масалалар ҳақида қимматли фикр-мулоҳазалар билдирдилар.

Б. ПУЛАТОВ,
Тошкент вилояти касаба уюшмалари кенгаши матбуот марказининг мудири.

БИЛИМ ВА ҚАРДОШЛИК МАСКАНИ

Чиноз район Олмазор қўрғонидаги Чернишевский номли 5-ўрта мактаб тарихи қўрғон тарихи билан, Ўрта Осиёда темир йўл қурилиши тарихи билан боғлиқ эканлигини кўпчилик билмайди. Илгари Олмазорда қишлоқ бўлмаган, фақат темир йўл ишчилари шунчаки яшаб турганлар. Паровозлар шу ерда тўхтаб, махсус ўрнатилган қурилмадан сув оларди. Темир йўл қурилиши ниҳоясига етиши билан темир йўл станциялари атрофидаги ерларда ишчилар учун казармалар, турар-жой бинолари қурилиши бошланган. Шу тариқа кейинчалик узоқ вақт чор Россияси амалдорларидан бирининг номи билан аталиб келинган қўрғонга асос солинди, боғлар, узумзорлар пайдо бўлди.

Иш кўп, ишчи кучи кам эди. Кўп ўтмай Россиядан ерсиз деҳқонлар кўчиб келишди. Улар унумдор ерларни эгаллаб, турар-жой биноларини қуришди.

Инқилобдан сўнг, 1921—1922 йилларда Вревский деб аталган бу қўрғонга Россиядан кўчиб келувчиларнинг иккинчи, коллективлаштириш даврида, даҳшатли очлик рўй берган 1931 йилда учинчи тўлқини оқиб келди.

Аҳоли кўпайгач, мактабга эҳтиёж сезилди. 1933 йили 27-ўрта мактабни ташкил этиш тўғрисида қарор чиқди. Аммо қарор чиққан билан мактабнинг ўзи йўқ эди. Уни илгари чорва боқилган эски бостирмага ўхшаш бинода очишга тўғри келди. 1935 йили янги мактаб қурилди. У Улуғ Ватан уруши йилларида ҳарбий госпитал вазифасини бажарди.

Рус ишчилари маҳаллий миллат вакиллари билан дўстлашиб кетишди. Илгари фақат рус болалари ўқиган мактабда ҳозир ўзбек, қозоқ, татар, корейс фарзандлари ҳам билим олишмоқда.

Яқинда шу мактабнинг ташкил этилганига 60 йил тўлиши муносабати билан тантана бўлиб ўтди. Билим даргоҳининг катта ҳовлисига турли миллат вакиллари тўпланишди. Тантанада ўтган йиллар мобайнида мактаб билим ва қардошлик масканига айланганлиги алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Мактабнинг собиқ ўқувчиси, техника фанлари доктори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор Эрбўта Файзиев шундай деди:

— Мен қадрдон мактабимни, айниқса, азиз ўқитувчим Тамара Георгиевна Самсоновани ҳеч қачон унутмайман. Шу қутлуғ даргоҳнинг захматкаш муаллимлари туфайли обрў-эътиборга эришдим.

У Т. Г. Самсоновани қучоқлаб ўпиб, яқинда чоп этилган китобини совға қилди.

Биз мактабнинг кекса ўқитувчиси Лидия Андреевна Николаева билан суҳбатлашдик.

— Москвадаги айрим оғзига кучи етмаганлар Ўзбекистонда руслар. рус тилида сўзлашувчилар қувғин остига олиняпти, деб «кўз—ёш»ларини тўкишмоқда,— дейди Лидия Андреевна.— Асло ундай эмас! Мана, ўзингиз кўриб турибсиз, турли миллат вакилларидан иборат собиқ ўқувчиларим мени гулга, гулдасталарга «кўмиб» юборишди. Бахтиёрман. 1933 йили Донбассдан кўчиб келдик. Шу-шу Олмазорда яшаймиз, қўшниларим ўзбек. Уларга катта раҳмат, иззатимни жойига қўйишади.

Л. А. Николаеванинг ўғли Георгий Николаев райондаги 42-мактабда ишлайди, келини Татьяна Ивановна эса шу мактаб илмий бўлим мудири.

Ташкилотчи ва тажрибали педагог Нури Ибрагимович Жебаров директорлик қилаётган мактабда ўз касбининг билимдонлари кўп. Ажойиб ғазаллари билан вилоятимизга танилган шоир Турғунбой Турсунбоев ҳам шу мактабда немис тилидан дарс беради. Шунингдек Зуфар Каримов, Любовь Дзюба, Матлуба Абуладзе, Виктор Панарин, Жанна Денисова, Лариса Удаловалар ҳам тажрибали ўқитувчилардан. Айниқса география ўқитувчиси Актам Гасимов амалга ошираётган ишлар диққатга сазовор. У дарс беришнинг жумҳуриятда ҳали ҳеч ким қўлламаган илғор усулларидан фойдаланмоқда.

Мактаб юбилейи тантанаси жуда қизиқарли ўтди. Бир гуруҳ ўқитувчилар мукофотландилар. Ю. Т. Ким раҳбарлик қилаётган 42-мактаб «Надежда» вокал дастаси қатнашчилари тантана иштирокчиларини куй-қўшиқлари билан хушнуд этдилар.

Тантанада район ҳокимининг муовини Т. Эргашев сўзга чиқиб, билим ва қардошликнинг ўзига хос ибратли маскани бўлган мактаб жамоасига янги муваффақиятлар тилади.

Э. ҚОСИМОВ.

СУРАТЛАРДА: кекса ўқитувчи Л. А. Николаева; собиқ ўқувчи, Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раисининг ёрдамчиси Б. Юсупов мактаб директори Н. Жебаровни табрикламоқда; моҳир ўқитувчилардан (чапдан ўнгга) В. Н. Гурина, М. Низомиддинова. И. А. Пашчук, Д. Расуловалар.

Т. ГИБАДУЛЛИН олган суратлар.

• *Ҳеч ким ишсиз қолмайди*

ОДАМЛАР МАНФААТИНИ ЎЙЛАБ

Қибрай район «Меҳнат» биржасининг директори Камол Улжонов билан суҳбат

— Камол Пўлатович, маълумки, Республикамиз Президенти меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоя қилиш юзасидан қатор Фармонлар чиқарди. Район ва шаҳарларда меҳнат биржаларининг ташкил этилиши Президентимиз Фармонларининг муваффақиятли бажарилишида муҳим омил бўлди. Сиз раҳбарлик қилаётган биржа жамоаси бу борада қандай тадбирларни амалга оширмоқда?

— Ўзбекистон Республикасининг «Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида»ги Қонуни бозор иқтисодиёти шароитида меҳнаткашларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш, қўшимча ишчи ўринларини ташкил этиш, корхоналарда меҳнат шароитларини яхшилашга қаратилган. Ўзингизга маълум, бугунги кунда корхона, ташкилот раҳбарлари кам ишчи кучи сарфлаб, кўпроқ даромад олишга интилмоқдалар. Табиийки, бундай шароитда ишсизлик юзага келади. Биржамиз жамоаси ана шу ишсизларни, шунингдек, ҳунар-техника билим юртларини битирган, хизмат бурчларини ўтаб қайтган ёшларни ишга жойлаштириш, касбга ўргатиш каби хайрли ишларни бажармоқда. Биз ишсизлик мақомини олганларга ишсизлик нафақалари тўлаяпмиз. Ўтган йили биржамизга мурожаат қилган 1133 нафар киши ишга жойлаштирилди.

Ишсизлар энг аввало биржамизга мурожаат қилиб, зарур ҳужжатларини топширишлари зарур. Уларга 10 кун ичида иш топиб беришга ҳаракат қиламиз. Шу муддат ичида иш топилмаса уларга ишсизлик мақоми берилади. Шуни унутмаслик керакки, жамоат ва бошқа ишлаб чиқариш фаолиятларига жалб қилинмаган, бекор юрган, лекин биздан рўйхатдан ўтмаган кишилар ишсиз ҳисобланмайдилар.

Ҳозирги пайтда биржамиз идорасида 8 та бўлим мавжуд. Биз фақат ишга жойлаштириш билан кифояланиб қолмасдан, аҳолининг меҳнат шароитларини ўрганиш ва яхшилаш, қўшимча иш жойларини ташкил этиш, меҳнат бозорида яқин орада вужудга келиши мумкин бўлган аҳволни олдиндан аниқлаш каби бир қатор масалалар билан ҳам шуғулланамиз. Олиб борган ўзига хос тадқиқотларимизга асосланиб, қаерда қандай корхона очиш, қўшимча корхоналар қуриш белгиланади. Меҳнат бозорини олдиндан тахмин-таҳлил қилиш ҳамда ишга жойлаштириш дастурини ишлаб чиқиш бўлимининг маълумотларига кўра яқин орада 1900 киши ишчи кучлари сафларига қўшилади. Шундан 1400 нафари мактабларнинг битирувчилари, 200 нафари ҳунар-техника билим юртлари собиқ ўқувчилари, 200 нафари олий ўқув юртларини тамомлаган ёшлардан иборат. Бугунги кунда районимиз халқ хўжалигига 3800 ишчи зарур.

Ўзбекистон Конституциясида белгилаб берилган меҳнат қилиш, эркин касб танлаш, адолатли меҳнат шароитларида ишлаш ва қонунда кўрсатилган тартибда ишсизларни ҳимояланиш ҳуқуқларини кафолатлаш биржамиз жамоасининг муқаддас бурчидир. Ўтган йили мингдан зиёд ишчи ўринларини ташкил этдик. «Учқун», «Қурувчи», «Турон», «Улуғбек», «Шоҳидий» кичик корхоналари шулар жумласига киради. Районда 66 та кооператив, 54 та кичик корхона мавжуд. Кичик корхоналарда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилмоқда. «Юлдуз» кичик корхонаси Тузель қишлоқ кенгаши ҳудудида жойлашган. Бу ерда 83 киши иш билан таъминланди. Шу қишлоқ кенгаши ҳудудида 1991 йилнинг охирида ташкил этилган «Вихрь» кооперативи автомобилларнинг эҳтиёт қисмларини тайёрлаш ва техника хизмати кўрсатиш билан шуғулланади. «Салор» қўрғонидаги «Цвет» кооперативида пойабзаллар ишлаб чиқарилади. «Восход» кооперативига аъзо бўлган 15 киши ўз уйида бичиш-тикиш ишларини бажаради. «Шодлик» кичик корхонасида қурилиш материаллари тайёрланади.

Ўтган йили ёшлардан 936 нафарини иш билан таъминладик. бичув-тикув курсларида ўқитдик. 264 талаба ёзги таътилда вақтинчалик ишлар билан шуғулланди.

— Биржа жамоасининг келгуси режалари ҳақида ҳам сўзлаб берсангиз?

— 1993 йилнинг биринчи кварталида 113 кишини ишга жойлаштирдик. Яна 2607 та янги ишчи ўрни ташкил этиш кўзда тутилмоқда. Кичик корхоналар ташкил этиш ҳисобига 500 нафар киши иш билан таъминланади. Давлат корхоналарида янги иш жойларини ташкил этиш эвазига 1127 киши меҳнат қилиш имкониятига эга бўлади. Биржамизнинг махсус бўлими аҳолини ишга жойлаштириш, қайта ўқитиш ва маслаҳат бериш билан шуғулланади. Шу бўлим маълумотларига кўра 1993 йилда чеварлик, асаларичилик, фермерлик ўқувлари ташкил этилади.

Хуллас, биз районимиз аҳолисини бозор иқтисодиёти чангалига ташлаб қўймаймиз, уни имконимиз, куч-қудратимиз даражасида ҳимоя қиламиз.

Суҳбатдош:
Х. ОМОНОВ.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

АҲОЛИГА ҚУЛАЙЛИК

ЗАНГИОТА. Яқин-яқингача Назарбек қишлоғининг шифохонасида рентген хонасининг йўқлиги туфайли беморлар турли касалхоналарга қатнашарди. Энди уларнинг узоғи яқин бўлди. Назарбек қишлоқ шўросининг эски биноси қайта таъмирланиб, унга рентген аппарати ўрнатилди. Шу билан бирга ушбу бино ёнида тиббий «тез ёрдам» хизмати ташкил этилди.

Яратилган ушбу қулайликлар Назарбек қишлоғида истиқомат қилувчиларни ниҳоятда мамнун этди.

МЕҲНАТКАШЛАР ДАСТУРХОНИГА

Шу райондаги 7-нон комбинати бир кеча кундузда истеъмолчиларга 17—20 тоннагача нон етказиб бермоқда. Мазкур корхонада мактаб ҳамда боғча ёшидаги болалар учун ҳам турли хил ширин кулчалар тайёрланмоқда.

Икки сменалик иш усулига ўтиш ҳамда қўлда бажариладиган ишларни механизация зиммасига юклаш яхши натижалар бермоқда. Яқин-яқингача бу ерда қопдаги унни ташиш ва бўшатиш қўлда бажариларди. Эндиликда ун ташиш ҳамда 30 тоннa ҳажмли идишга бўшатиш механизация ёрдамида амалга оширилмоқда.

И. СУЛТОНОВ,
жамоатчи мухбир.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

● **ТУРКИЯ** пойтахти — Анқара шаҳрида туркийзабон жумҳуриятлар муаммоларига бағишланган халқаро анжуман бўлиб ўтди. Туркия палата ва биржалари иттифоқи томонидан уюштирилган бу йиғиннинг мақсади — Марказий Осиёдаги республикаларнинг режали иқтисодиётдан эркин бозор иқтисодиётига ўтиши даврида вужудга келаётган муаммоларни ҳал этишда оқилона йўлни излаб топишдан иборатдир. Анжуманда Марказий Осиё давлатларининг ҳукуматлари ва хусусий секторлари вакиллари, Туркия ҳамда бошқа ривожланган мамлакатлар ишбилармонлари қатнашдилар.

● **РОССИЯ** Федерацияси Президенти Борис Ельциннинг Японияга ташрифи юзасидан тайёргарлик ишлари ҳамон давом этмоқда. Лекин, ИТАР—ТАСС мухбири билан қилган суҳбатида Россиянинг олий мартабали дипломатларидан бири май ойи охирида амалга ошириладиган Россия Президенти сафарига тааллуқли масалаларнинг баъзи бир жиҳатларига тааллуқли томонлар юзасидан бир келишувга эришилмаётганлиги боис тараддуд ишлари қийинлашмоқда, деди.

● **ПОЛЬША** маорифчилари ҳамда соғлиқни сақлаш ходимлари ҳаётидаги моддий қийинчиликлар энг охирги чора—миллий иш ташлашга олиб келди. Бу сафарги муддатсиз иш ташлашда 300 мингдан зиёд ўқитувчи ҳамда шифокорлар иштирок этмоқда. Улар вазирлар маҳкамасининг ижтимоий-иқтисодий сиёсатидан норози эканликларини билдириб, маориф ҳамда соғлиқни сақлаш ишларига кўпроқ маблағ ажратишни, ўқитувчи ҳамда шифокорлар маошларини оширишни талаб қилмоқдалар.

● **ЖАНУБИЙ** Корея ҳукумати Ўзбекистон, Россия, Қозоғистон, Польша, Венгрия, Руминия, Болгария ва Мўғулистон мамлакатларининг бозор иқтисодиётига ўтишига кўмаклашиш мақсадида божхона ходимлари ўқувини ташкил этди. Тингловчилар 12 кун мобайнида тайёрада юрувчи йўловчиларнинг юкларини текширишдан ўтказиш, гиёҳванд моддалар ҳамда ноқонуний халқаро савдо операцияларининг олдини олиш борасида Жанубий Кореяда қўлланилаётган тажрибалар билан танишадилар. Корея ҳукумати тингловчиларнинг келиши ва малака оширишлари учун 50 миллион вон (қарийб 70 минг доллар) маблағ ажратди.

● **КУБА** пойтахти денгиз портларидан бирида жуда катта ёнғин чиқди. Куба телевидениесининг хабарига қараганда, тракторлар ҳамда шакар қамиши комбайнлари учун мўлжалланган Россиядан келтирилган 15 минг покришка ёна бошлаган. Бу маҳсулотлар «Бана-Онда» кемасида келтирилган эди. Ўт ўчирувчилар, порт ходимлари ҳамда ҳарбий-денгиз хизматчилари саъй-ҳаракатлари туфайли ёнғин тез ўчирилди. Лекин, шакар қамиши мавсумини тезда тугаллаш ишига бу покришкаларнинг етишмаслиги ўз таъсирини ўтказиши мумкин.

● **МЎҒУЛИСТОН** катта сиёсий кампанияга қадам қўйди. Шу йил 6 июнида бу ерда президент сайлови бўлиб ўтади. Ҳозирги давлат бошлиғи Пунсалмагийн Очирбат аввалги Буюк Халқ Ҳурали — парламент томонидан сайланган эди. Эндиликда президентни бутун халқ тўғри ва яширин овоз бериш йўли билан сайлайди. Даъвогарлар номзодини қонун бўйича парламентдаги партиялар кўрсатиш ҳуқуқига эга. Мўғулистон халқ-инқилоб партияси, Мўғулистон социал-демократик партияси ва Мўғулистон миллий-демократик партияси ана шундай партиялардан ҳисобланадилар.

Номзод кўрсатиш бошланди. Социал-демократлар уч номзод кўрсатдилар. Улар орасида ҳозирги президент П. Очирбат ҳам бор. Мўғулистон халқ-инқилоб партияси ёзувчи, олим, жамоат арбоби, ҳозирда «Унэн» газетасининг бош муҳаррири бўлиб ишлаётган Лодонгийн Тудэв номзодини кўрсатди. Мўғулистон бош сайлов қўмитаси бу икки номзодни рўйхатга олди.

● **ҚОЗОҒИСТОН** Фанлар академиясида халқаро Орол лойиҳаси юзасидан махсус битим имзоланди. Уч йилга мўлжалланган мазкур битимда Германия тадқиқотлар ва технологиялар вазирлигининг Орол минтақасидаги изланишларни маблағ билан беғараз таъминлаши кўзда тутилган. Оролни сақлаб қолиш лойиҳасини амалга оширишда Ўзбекистон, Қорақалпоғистон, Россия олимлари ва мутахассислари ҳам иштирок этадилар. Туркманистон сал кейинроқ бу ишга бош қўшиш ниятини билдирди. ЮНЕСКО лойиҳанинг амалга оширилишига бевосита раҳнамолик қилади.

● **ТУРКМАНИСТОН** президенти Сапармурот Ниёзовнинг фармонига биноан 1996 йил 1 январдан бошлаб жумҳурият аҳолиси савод ўрганишда расман лотин алифбосига ўтади. Жаҳон маданияти ва техникаси ютуқлари билан танишувни, тил ўрганишни осонлаштириш мақсадида ана шу қарорга келинди. 1993—1996 йиллар мобайнида янги алифбода ўқиш билан боғлиқ бўлган барча тайёргарлик ва ўқиш-ўргатиш ишлари олиб борилади. Туркманистон мажлиси (Олий Кенгаши) Президентнинг мазкур алифбо ҳақидаги фармонини тасдиқлади.

• Меросимизни ўрганамиз

ЭЛБЕК

Инқилоб деб аталувчи тўнтариш негизига қурилган янги тузум — Шўролар ҳокимияти ҳам ўрнатилди. Барча эзилган Туркистон халқлари, жумладан, ўзбек халқи ҳам яхши ниятлар билан Шўро ҳокимиятини шод кутиб олди. Кўпчилик ўзбек зиёлилари, айниқса, шоиру ёзувчилар, педагогу тарбиячилар янги тузумни тўлиб-тошиб улуғлай бошладилар: сочма ва тизмалари, илмий-публицистик мақолаларида умидворлик билан куйладилар. Бундай алломалар сирасида атоқли шоир ва улкан педагог Элбек ҳам бор эди.

20- ва 30-йиллар ўзбек адабиётининг, шахсан поэзиясининг дарғаларидан бири, миллий педагогикамизнинг яратувчиларидан саналмиш Элбек маданиятимиз тарихида оз яшаб, кўп обидалар, маънавий бойликлар қолдирди. Ана шундай мақталган, катта умидворлик билан улуғланган аллома ҳокимият томонидан миллатчи, истиқлолчи ва пантуркист сифатида қамоққа олинди.

Эслатиб қўймоқчимиз: ўтмишда Туркистон халқларн, шахсан Ўзбекистонда миллатчилик туйғуси бўлмаган, миллатпарварлик бўлган. Туркистонни аёвсиз босқинлар ҳолдан тойдирибгина қолмай, бойлик ва мол-мулк, обида ва ёдгорликларни талон қилиш, сурбетларча ташиб кетишлар илдизида босқинчиларнинг миллатчилик, айирмачилик, мулкчилик каби ваҳшиёна ҳирсининг озиқланиши ётарди.

Кўриниб турибдики, ўзлигимизнинг бузилиши, қадриятларимизнинг топталиши Шўро ҳокимиятининг дастлабки кунлариданоқ бошланган эди. Замон сенга боқмаса, сен замонга боқ деганларидек, ўша 30-йилларда қадрияти топталган, 20- ва 30-йиллар ўзбек педагогикаси ва бадиий адабиётининг йирик вакилларидан бири Элбек инқилоб, Шўро тузуми, адолат ва демократияга бағишлаб ўнлаб шеърлар, кўплаб мақолалар ёзди. У янги тузумни қанча мақтамасин, бу тузум муштумзўрларига ёқмади. Бунинг асосий сабабларидан бири — унинг педагоглиги, оддий халқ болаларига савод ўргатиши, ўз тизмаларида тузум камчиликларини рўй-рост очиб ташлашлари эди. Савод ўргатувчилар эса ўша пайтларда Сталин диктатурасининг хавфли душмани — адолат ташвиқотчилари сифатида турардилар. Ана шундайлардан бири Элбек эди.

Бир мисол, Шоир ўзининг «Отлан» деган шеърини ёзиб, унда мазлум халқларни оқ империя тузуми ва маҳаллий амалдорлар зулмига қарши курашга чақирувчи ғоя илгари сурилган эди. Капитализм зуғумидан тинкаси қуриган халқни озодлик учун отлантириш кўзда тутилган қуйидаги сатрлар жаранглаб турарди:

Зулумга қарши кўтаргил тўпон,
Байроғинг бўлсин сенинг «қизил қон!»
Золимларни йиқ! Кураш оч, отлан!

Бундай сиёсий ғояларни ташвиқ қилувчи унинг «Бугун», «Лена қурбонларига», «Октябрь байрамига» сингари кўплаб шеърлари бор эди. «Отлан!» шеърида инқилобдан олдинги чоризм бедодлиги танқид қилинганлиги, яъни босқинчилар қаламга олинганлиги янги тузум босқинчиларини ҳам зийрак торттирган эди — босқинчилар ўз қилмишларидан ҳадиксирарди. Шу боис ҳам шоирнинг бу ва бошқа айрим асарлари руҳи уларга ўқдай қадаларди.

Атоқли ўзбек зиёлиси биргина шоир сифатидагина эмас, балки қалбидарё буюк педагог бўлганлиги учун ҳам болаларни севарди: ўз дарслари жараёнида уларга меҳрибонлик ва самимийлик билан муомала қилса, шеърларида уларни чуқур фикр қилишга, бағри кенгликка, табиат ҳодисалари ва тирик организмга зарар етказмасликка чақирарди, улар билан болаларча ҳазиллашарди.

У эски усулдаги мактаблардан тортиб, Шўро мактаблари, техникум, олий педагогика ўқув юртлари ва турли педагогик курсларда ўзбек тили ва адабиёти, тил тарихи, хуснихат ва ахлоқ-одобдан назарий ва амалий машғулотлар олиб борган яратувчи муаллим эди.

Гапнинг қисқаси, Элбек туғма педагог, юксак дидли мураббий эди. Ўша 20- ва 30-йилларда ўзбек педагогикаси, ёшлар тарбияси учун қайғурган, юрак-юракдан берилиб дарс ўтарди. Айниқса, болалар тарбиясига бадиий адабиётни ўқиш ва ўқитиш орқали самарали таъсир этадиган ёки болаларга атаб — Элбекчалик биронта ҳам педагог — шоир ҳозиржавоблик билан фаолият кўрсатмаган ёки арзирли иш қилмаган.

Дарҳақиқат, шундай. У ўз муаллимлик фаолиятида орттирган тажрибаларини тўплаб, уларни умумлаштирган ҳолда ўша даврнинг кўплаб газета ва журналларида 50 дан ортиқ илмий-методик ва ахлоқ-одобга доир мақолалар, тавсияномалар ва маслаҳатлар эълон қилди; бола руҳияти, унинг тарбияси, ўқитувчилик санъати ва мактаб муаммоларига бағишлаб қатор асарлар ёзиб қолдирди. Дадил айтиш мумкинки, ўзбек болалар адабиётида масалчилик, эртакчилик ва топишмоқ жанрларининг илк бор шаклланиши Элбекнинг номи билан боғлиқ. Айтиш мумкинки, 20- ва 30-йиллар ўзбек болалар масалчилигига асос солган аллома эди.

«Армуғон»даги «Сичқон хоннинг қиз узатиши», «Қайси бири бўри?», «Сичқонлар кенгаши», «Маймуннинг қозилиги», «Қуйруқсиз маймун», «Икки тулки», «Итларнинг ўртоқлиғи», «Олақарға билан қурбақа», «Жиннинг олов ёқиши», «Чол ила кампир», «Ким алдамчи», «Кучсизлар дунёси», «Кампирнинг товуқлари» каби масал-эртакларининг болалар дунёси учун яратилган асарлар эканлиги, болаларни ахлоқ-одоб, зийраклик ва теранлик, яхшилик билан ёмонликни илғаб олишга, фикрий қобилиятларини тарбиялашга қаратилганлиги билан жуда қимматлидир. Шу боис ҳам шоирнинг бу каби масаллари ўша давр дарслик ва қўлланмаларига киритилар эди.

Элбек ўзи яшаб ижод этган давр ҳаёти учун долзарб бўлган муаммолар, баҳор ва кўклам, табиат манзаралари, ҳалол меҳнат тароналари, соф муҳаббат ришталари, адолатсизлик ва зўравонлик, иккиюзламачилик ва ғаламисликка доир мавзулар бўйича сон-саноқсиз тизмалар ва сочмалар ёзди. Агар айтиш жоиз бўлса, ўша давр матбуотида Элбекчалик биронта ҳам ижодкор баракали ва кўп асар чиқармаган десак хато бўлмас. Унинг қаламига мансуб асарлари «Ўзгаришчи ёшлар», «Аланга», «Маориф ва ўқитғувчи», «Инқилоб», «Ер юзи» каби журналлар ҳамда «Иштирокиюн» — «Қизил байроқ» — «Қизил Ўзбекистон», «Ёш ленинчи» газеталарида кетма-кет чиқиб турди. Масалан, унинг «Иштирокиюн» газетасининг 1920 йил 2 март, 7 май, 18 сентябрь сонларида «Ўртоқчилар ёлқуни», «Қарға», «Чиғатой гурунги» каби, «Қизил байроқ»нинг 1921 йил 11 октябрь сонида «Иккичилар» ва «Укам» деб аталувчи шеърлари босилиб чиқди. Бир сўз билан айтганда, биргина 1922 йилнинг март-апрель ойларининг ўзида Элбекнинг 82 та шеъри ҳамда 17 та айрича мақолалари турли жанрларда чоп этилган эди.

Ўзбекнинг ана шундай катта ижодкори — атоқли шоири, иқтидорли таржимони, буюк педагоги, кўзга кўринган журналисти Машриқ Юнусов — Элбек бизга обида қилиб қолдирган ижод намуналарини жамласак, салмоқли икки жилдли ёдгорликни ташкил этади. Бу муҳим ва катта ишни шоирнинг сафдошлари — А. Қодирий, У. Носир, Чўлпон, Фитрат, З. Саид кабилар сайланмалари каби рўёбга чиқарилса айни муддао бўларди, деб ўйлайман,

Ахир, ўйлаб кўринг, бу катта қалб эгаси ўзининг 40 йиллик ҳаёти ва 18 йиллик бадиий ва педагогик ижоди давомида ўша мудҳиш 20- ва 30-йиллар ҳаёт тарзидан, келажакка ишонч руҳидан бизга ёдгор сифатида 19 эртак-достон, болалар учун 41 та масал, 30 га яқин топишмоқ, 121 та турли хил шеър, 50 та илмий-методик ва публицистик руҳдаги мақола, 2 босма табоқли ўзбек тили тарихи бўйича луғат, 7 та («Гўзал ёзғичлар», «Ўрнак», «Бошланғич мактаб она тили» каби) дарслик ва қўлланма яратган эди-ку. Унинг бадиий, услубий жиҳатдан юксак амалга оширилган ва ўша давр дарсликларига киритилган Пушкин ва Крилов, Некрасов ва Кирсанов сингари шоирларнинг кўплаб шеър ва масаллари, эртак ва бошқа ижод намуналаридан қилган таржималари ҳозир ҳам ўз қимматини сақлаб келмоқда.

Ўзбек халқи 30-йиллар бедодлиги гирдобида қатл этилган буюк ўғлони — Элбекдан бевақт ажраган эди. У 1937 йил 7 август куни пантуркист, «миллий истиқлол»чи ва миллатчи сифатида қамоққа олинди ва аёвсиз қийноқлар ва камситилишлар остида 1939 йил 11 январда қамоқхонада вафот этди.

Қуйида қирқ ёшида қирчинидан қийилган, халқимиз истиқлоли йўлида ҳалок бўлган катта шоирнинг шеърларидан баъзиларини араб ёзувидан ҳозиргига ўгириб, ҳукмингизга ҳавола этамиз. Матнларни муаллифнинг ўзи нашрга ҳозирлади.

Ҳайдарали УЗОҚОВ,
тил адабиёт илмлари номзоди, доцент.

Элбек

ОНА

(ДОСТОН)

(Ўктабр инқилоби курашида ўлган қурбонларға атаб)

I

Она қалби меҳр уйи,
Меҳр-қуёш ёғдиси,
Севги унинг озиғи,
Фироқ-алам, қайғиси.

Унинг чақноқ кўзлари —
Ҳаётнинг юлдузлари
Юзларининг туслари —
Муҳаббатнинг излари.

Кўзларида севги нури
Ел каби ювиб юрар.
Юрак ҳар тебранишда
Нур йўлин бузиб турар.

Янги тарих очқичи,
Тоза ҳаёт босқичи —
Инқилобнинг қайнаган
Тўлқин урғон чоғ-ди.

Аҳмад белин урушга
Маҳкам этиб боғлади.
Золимлар-ла курашга
Ўзин тикди, чоғлади.

У меҳрли кўзларга
Сўнги дафъа бир қараш
Болдан тотли сўзларни
Ахир дафъа бир
тинглаш —
Билан чиқди уйидан:
Қўлин йиғди ва тортди,
Она меҳри, севгиси,
Мол ва рўзғор куйидан.

Ки синиф ёқага,
Ёқа келиб талашди,
Қонлар оқди сув каби,
Ариқлар тўлиб-тошди.

Ахир зулум байроғи,
Тубан энди йиқилди.
Қарши синф-душманлар,
Ер остига тиқилди.

II

Оқган қонлар белгиси —
Қизил байроқ порлади.
Теграсига дунёнинг
Мазлумларин чоғлади.

Фақат, бу енгиш, кураш
Қулайгина бўлмади,
Бунда ишчи, дийқондан
Озми киши ўлмади?..

Қонли кураш даврида
Кўп азамат жон берди,
Қаҳрамон Аҳмад доғи
Шулар ичида эрди.

Унда она меҳридан
Синфий севги зўр эди,
Сўнги ёзғон хатида
И, шундайин дер эди:

Она, сенга маълум-ки.
Биз кўп ёмон эзилдик.
Золимлар қўлларидан
Сабабсиз таёқ едик.
Кеча, кундуз ишладик,
Тинмоқ нима билмадик,
«Бостирма»да қишладик,
Энг сўнг шу ҳолга
тушдик.

Кўрмадик тузук тамоқ,
Кийганимиз минг ямоқ,
Еганимиз қатқон нон,
Бўлди доим, онажон!

Мен ҳозирда урушда,
Ёвлар билан курашда
Қизил қўшин сафида
Бойлар билан талашда.

Соғлиқ бўлса, тезликда
Сенга қайтиб бораман,
Юракдаги дардларнинг
Барин шунда ёраман.

Фақат сендан сўровим...
Онажоним, қайғурма!
Юрагингни тўлдирма,
Юзларингни сўлдирма!..

III

Йиллар ўтди орадан
Ўғлидан хат-хабар йўқ.
Меҳрли она дилин,
Тешди гўё, фироқ-оқ,
Хатларини қайталаб
Ўқиттириб кўрадир.
Мум қолиби эриб кетиб
Тинмасдан оҳ урадир.

Кичик ўғли Тўлаган
Онасига телмириб
Ер чизиб ўтирадир,
Чуқур хаёл сурадир.

IV

Кунларнинг бир кунида,
Учиб келди бир хабар
Ҳатто буни сезмайин
Қолди почталиян — чопар.
Бойқиш онанинг дили
Қалқиб тушди жойидан.
Ҳисобини тугатди,
Умидининг йил, ойидан.
Қанотлари қайрилғон,
Шунқоридан айрилғон,
Уксук, ғариба — она

Уксук, ғариба-она
Йиғларди ёна-ёна:
«Қайрағоч қалин бўлса,
Ёмғирлар ўтмас эди,

Қариндошинг кўр бўлса,
Хорлиқлар ўтмас эди...»
Бу кун уни мен кўрдим,
Ёндошиб ҳолин сўрдим.

Ўғлини эсга олди,
Бошини қуйи солди.

Сўнгра, қаддин тўғрилаб
Менга тикилиб боқди.
Гўё умид шомларин
Кўзлари ичга ёқди.
«Ўғлим! — деди
боламнинг
Урушғонин англадим.

Бу ишларнинг сиррини
Кўнглим билан пайқадим.
Ўғлим биздек мазлумлар
Йўлида жон берибдир.

Йигит юраги билан
Ёвга кўкрак керибдир.
Оқган қонлар бекорга
Ерга сингиб кетмади.

Бу кун қишлоғимиздан
Золим зулми йўқолди.
Ҳукуматимиз бизга
Ёрдам бериб турадир.
Ўғилгинам Тўлаган
Тинмай ўқиб юрадир.
Сен учун тўкмаса ёш,
Нима керак қариндош...»
Юракларда қўзғолон
Синфий меҳр-муҳаббат —
Ишчи, дийқон элига
Чин қардошлик шу, албат.

БИБИХОНИМ МАДРАСАСИ

«Ўтмишдан эсдалик» дедим буни мен,
Чиндан эсдалик учун ёрошор;
Ҳув-ҳувлаб рақс урғон бир кўб кўкарчин,
Менга ўтмишлардан эртак айтишар.

Бир замон кўкларга қанот ёйғон бу,
Севгили муҳташам, ҳайбатли бино,
Емрилиш соғатин кутгандай бўлиб
Кўринур кўзларга қайғули бино.

Ер юзин титратган зўр ботирларнинг
Ўлгач қолдирғуси суякларидай,
Ер узра тўплонғон кирпич йиғини
Юракка урадир алам тиғини.

Нетайин билмайман мен ҳеч йиғини,
Билсайдим бошлардим йиғи-сиғини.
Кўзим ёш ўрниғо алов сочадир;
Емрак ўринларига қўйин очадир.

Олтинила ёзилғон тарих бетига
Қарайдир, ўзига боблар очадир,
Ўқийдир ул бобда бундайин:
«Ҳар бир иш бир ҳолда қолмағай» яъни:
Ҳар бир камчилик қолмас мангулик;
Бир кун чиқғуси яна янгилик.

ЭЙ, ХОТИН

Тиканлар ичидан чечаклар тердим,
Буларни тўпладим қўлингға бердим.
Нечундир билмадинг, буни олмадинг.
Озгина боқмадинг, назар солмадинг.

Сен учун кўнглимда гулшан яратдим,
Алам-қайғуларнинг борин таратдим.
Фикримнинг доҳи эркини олиб,

Унида сенга бутун қаратдим.
Сен эса буларни сира сезмадинг
Келиб, бу гулшанда бир оз кезмадинг.

Кўнглим гулшанида очилғон гуллар,
Ҳидлар сочғувчи лола-сунбуллар.
Сени кўриб замонлар кутиб турдилар,

Энг сўнг ҳасратингда хазон бўлдилар.
Сен эсанг бу ҳолни сира билмадинг,
Билсангда нечундир кўзга илмадинг.
Кел энди гулшаннинг хазонини кўр,

Ўксиган кўнглимнинг ҳолини бир сўр.
Кел энди ёнимда бир оз чоқ ўтур,
Юрак тутунини кўр, очунни тутур.
Буни ҳам кўзларнинг ҳануз кўрмасми,

Бир оғиз сўз билан тилинг сўрмасми?
Кел энди етар, эй хотин, тингла,
Еритғил кўнглим ўтли ёғдунг-ла,
Қуриғон гулшанда кўкатлар ўссун,

Қайғимнинг олдида чечаклар ўссун.
Е, нечун жавоб йўқ сенда,
Ё эса бир ёзиқ ўтдими мендан?
Сабабин англадим бунинг эй қуёш,

Кўнглингда бор эрур қизиқ бир талаш
Сен бунга қарши жуда кўб ёввош,
Шунинг учун турмушға нафратла қараш
Бошланмиш сенинг гўзал кўзингда

Ўт қолмасдир сенинг сўзингда.
Эй гўзал қуёш, севимли хотин,
Отланғил, турма, мингил эрк отин!
Тўсиқ бўлғувчи булутларни йиқ,
Менинг қаршимға қуёш каби чиқ.
Нурларинг кўнглимга тугал сочилсун,
Гулшанда янгидан гуллар очилсун.
Бўлмаса кўнглимда ҳаёт сўнгиси,
Гулшаннинг ўрнида музлар тунгуси.

• Бизнинг суҳбат

ТАРБИЯ—ОИЛАНИНГ АСОСИ

Одатда ҳаёт остонасига илк қадам қўяётган икки ёш—оқ ҳарир либосдаги келинчагу, уялинқираб бошини хиёл эгган куёвни кўрган ҳар қандай кишининг юраги ширин бир орзиқади, беихтиёр улар ортидан «Илоҳим қўша-қариб,ували-жували бўлишсин»,— дея лаблари пичирлайди. Ҳар куни кўча-кўйда безатилган машиналарда «Бахт уйлари» томон ошиққан, ўз қувончидан энтиккан бундай ёшларни кўплаб учратиш мумкин. Бугунги суҳбатдошимиз Чирчиқ шаҳар фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш идораси мудираси Зумрадхон Ғуломова. У киши билан мулоқотимиз янги турмуш қураётган ёшларимиз, уларнинг мустақил ҳаётга тайёр-тайёр эмасликлари, шаҳар ФХДЁ идораси иш фаолияти ҳақида бўлди.

— Идорамизга ҳар куни 35—40 нафарга яқин йигит-қизлардан оила қуриш тўғрисида аризалар топширилади,— дейди Зумрад опа. — Бу қувончли ҳол, албатта. Бироқ афсуски, ажрим тўғрисида ҳам бизга кунига 15—20 нафарга яқин оилалардан аризалар тушиб туради. Ўтган ярим йиллик маълумотларга қараганда бунга яққол ишонч ҳосил қиласиз. Масалан, шу давр ичида шаҳримизда 594 та оила қурилганлиги ва 336 та оила бузилганлиги қайд этилган. Шунингдек, 1215 нафар гўдак дунёга келган.

— Зумрад опа, сўзларингиздан Чирчиқда вилоятимизнинг бошқа шаҳар ва районларига нисбатан оила бузилишлари кўрсаткичлари баландлиги кўриняпти. Бунинг сабаблари нимада деб ўйлайсиз?

— Бунинг энг асосий сабаби — ёшларимизнинг оила қуришга тайёр эмаслиги, яъни уларнинг оила, тарбия, маънавий ҳаёт сабоқларидан узоқлигида деб биламан. Негаки, ажралаётган оилаларнинг асосий қисми оила бузилишига характерларининг бир-бирларига тўғри келмаганлигини сабаб қилиб кўрсатишади. Улар ҳатто никоҳларини зудлик билан бекор қилишимизни биздан қатъий талаб қиладилар. Юқорида афсус билан таъкидлаганимиздек, бизда қўшни шаҳар ва районларга қараганда ажралишлар нисбатан кўп учрайди.

Уйимиз марказий деҳқон бозори ёнида бўлгани боис ишга ҳар доим пиёда ўтиб келаман. Ишонасизми, шу ерда ишлаётганимга беш йил бўлаётган бўлса, ҳали бирон бир йигит ёки қизнинг «Ассалому алайкум» деганини эслолмайман. Ҳаттоки, салом берсангиз ҳам алик олишмайди. Иш юзасидан кўпинча қўшни районларга ҳам бориб тураман: ёш йигит-қизларнинг барчаси қўлларини кўксига қўйиб салом берадилар. Рости, одоб, ахлоқ, ҳурмат каби ўзбекона иззат бўлсагина, оилада урф-одатларимиз уларга сингиб кетган. Албатта, ҳурмат-тинчлик, тотувлик ҳукм суради. Йўқса...

Бизга қўйди-чиқди бўйича мурожаат қилишаётган кишилардан сўраб кўрилганда ҳам бир неча бор бунинг гувоҳи бўлдик. «Киримни ювиб бермаса, оиламда ҳар куни жанжал бўлса, овқатимнинг тайини бўлмаса, мен нима қилишим керак, опа?» — дейишади улар. Айтишларича, кўпгина келинларимиз «Ҳа» деганда 28-моддадаги, яъни «Оилада эр ва хотин тенг ҳуқуқлардан фойдаланади ва баб-баравар мажбуриятларга эгадирлар»,— деган сўзларни пеш қилишармиш. Ҳар ҳолда очиғини айтиш керак, кўпчилик ўзбек ёшларимизга бегона одатлар ўрнашиб қолган.

Оилаларнинг бузилиб кетишига иқтисодий етишмовчилик, уй-жой муаммолари таъсир этадиган ҳоллар ҳам йўқ эмас.

— Оилалар мустаҳкамлигини таъминлаш, ажралишларни камайтириш учун сизлар қандай ишларни амалга ошираяпсизлар?

— Биз бундан бир йил муқаддам Навоий номли кинотеатрда янги оила қурувчилар, ёш оилалар ва қайнона-келинлар учун ҳар ойига икки мартадан махсус учрашувлар ўтказиб турардик. Унда таниқли ҳуқуқшунослар, руҳшунослар, шифокорлар, ёзувчи ва шоирлар таклиф этиларди. Ҳозир эса зарур маблағ йўқлиги туфайли бундай учрашувлар ўтказилмай қолди. Бу ишни яна йўлга қўйиш фойдадан ҳоли эмас.

Оила қуриш ҳақида ариза беришган йигит-қизлар билан тўрт нафар ходимларимиз алоҳида суҳбат уюштиришади. Бу борада келин-куёвлар хусусан, бўлажак ота-оналар учун маслаҳатлар битилган адабиётларимиз муҳайё этилган. Истаган вақтларида ёшлар улардан бемалол фойдалана оладилар.

Ажралиш тўғрисида ариза берган оила вакиллари билан ҳам алоҳида суҳбатлар ўтказамиз. Ажралишларнинг сабабларини сўраб суриштирамиз, оила бузилишининг олдини олиш учун қўлимиздан келганча ҳаракат қилаяпмиз.

Кези келганда шуни айтиш лозимки, шаҳримизда ҳалигача алоҳида «Бахт уйи» йўқ. Нарх-наволар кескин ошиб кетганлиги сабабли, назаримизда, ёш оилаларни ижтимоий муҳофазалаш ва уларга ёрдам бериш тадбирларини қайта кўриб чиқилса, ёмон бўлмасди.

Суҳбатдош О. УСАРОВ.

* Факт ва шарҳ

АНДОЗАЧИЛАРНИНГ ҲАМКОРЛИГИ

Хитой Халқ Республикасида ХХР Давлат техника назорати маҳкамаси билан Ўзбекистон давлат стандартлаш, метрология, сертификация ва маҳсулот сифатини бошқариш маркази (Ўздавстандарт) ўртасида муддаолар протоколи имзоланди. Ҳужжат Ўзбекистон делегациясининг Хитойга ташрифи вақтида имзоланди.

Бу хабарни «Ўздавстандарт» бош директори С. А. Асриянц шарҳлайди:

Икки давлат ўртасида шу муҳим соҳадаги ҳамкорлик халқаро ташкилотлар томонидан қабул этилган қоидаларга асосланади ва иқтисодий муносабатлардаги тўсиқларни бартараф этишга кўмаклашади, — деди у. — Бу эса Ўзбекистон Республикаси билан ХХР бир-бирларига юборадиган маҳсулотлар учун давлат андозаларини уйғунлаштириш соҳасидаги ишни жадаллаштириш имконини беради. Аҳдлашувларда андозалар ва техника ҳужжатларини айирбошлаш соҳасида мустаҳкам алоқа ўрнатиш белгиланган. Томонлар маҳсулотни сертификациялаш соҳасидаги ишларни ўтказиш, маҳсулотларнинг давлат синовларини ва сертификациялари натижаларини ўзаро тан олиш ҳақида келишиб олдилар. Иккала мамлакат ўртасида мол айирбошлаш даражаси кўп жиҳатдан шунга боғлиқ бўлади.

Мазкур ишларни ҳал этишда назоратни мувофиқлаштириш ва ташкил қилиш учун ҳар бир томондан ишчи гуруҳлар тузишга, мутахассислар тайёрлаш ва уларга тажриба ўргатишда иккиёқлама ёрдам беришга қарор қилинди.

Сафар чоғида Ўзбекистон делегацияси Хитой давлат техника назорати маҳкамасининг тузилиши ва фаолияти билан танишди, бир қанча корхоналарни, шу жумладан электр мотор ва шамоллатгичлар ишлаб чиқарувчи заводларни бориб кўрди. Мутахассисларимиз стандартлаш, метрология ва сертификация бошқармасининг, маҳсулотларни синаб кўрувчи ташкилотларнинг фаолияти билан ҳам танишдилар.

(ЎзА).

• Фермер хўжаликларида •

МЕЛИБОЙНИНГ ОРЗУЛАРИ

ҲАР БИР туманда янгиликни тез илғаб олиб, шунга яраша ҳаракат қиладиган ташаббускорлар кўплаб топилади. Ана шундайлардан бири Мелибой Алиқулов.

Юртимизда бўлаётган ўзгаришларни астойдил ҳис этган Мелибой мактабда ишлаш билан бирга фермерлик ҳаракатини ҳам бошлашга қарор қилди. Қараса, имконият бор, фарзандлари вояга етяпти. Азалдан ота-боболари чорва билан шуғулланиб келган, фарзандлари ҳам чорвага меҳр қўйган.

Ушанда 1989 йил эди.

Давлат хўжалиги маъмурияти ҳам, туман раҳбарияти ҳам унга барча имкониятларни яратиб берди. Давлатдан 15 минг сўм қарз беришди. Бу пулга етарли миқдорда қорамол сотиб олди. Тузилган шартномага биноан давлат хўжалигига сут етказиб бера бошлади. Шу давр ичида у 65 тоннадан ортиқ сут топширди.

Дастлаб қийинчиликлар, тушунмовчиликлар анча кўп бўлди. Буни Мелибой Алиқуловнинг ўзи шундай ҳикоя қилади:

— Ишни жуда яхши бошладик. Лекин, молларни кана босиб анча овора бўлдик. Шу касофат билан олтита соғин сигир нобуд бўлди. Бу талафот бизни ташвишга солган бўлса ҳам, лекин, бошлаган ишдан орқага қайтмасликка қарор қилдим.

Ҳа, фермерлик ҳаракатини бу оила аъзолари қатъиятлик билан давом эттирдилар. Кейинчалик қорамоллар бош сони 18 тага етди. Шулардан 6 таси соғин сигирлар эди. Давлат хўжалиги уларга 7 гектар эски экилган беда майдонини ўн йилга ижарага берди. Астойдил ҳаракат қилган фермерчи оила 69 тонна беда пичани жамғарди. Шундан 13 тоннаси ўтган йил ёз ойларида қорамолларга берилди, 8 тонна 700 килограмм беда давлат хўжалигига топширилди. Ҳар куни сут ҳам етказиб бериб турилди.

Бу йил хўжаликка 12 тонна сут топшириш мўлжалланмоқда. Ижарага берилган майдоннинг ярмига макка донқ экилди. Ундан икки марта ҳосил олиб, емни ҳам ўзларидан чиқаришмоқчи.

Фермерлик ҳаракати оиланинг ҳамма аъзоларини меҳнатга йўналтирган.

Оила аъзоларидан бевосита беш киши иш билан шуғулланади. Уй бекаси Шарофат Алиқулова, ўғиллари Улуғбек, Равшан, Рустам, Уткир, қизлари Шоира ҳақиқий чорвадорлардек тадбиркор. Уларнинг деярли ҳаммаси ўқувчи, дарсдан бўш вақтларида ота-оналари ёнида ҳамкор, ҳамнафас.

Биз фермер Мелибой Алиқуловга қатор саволлар бердик.

— Муаммолар ҳамма ерда ҳам бор. Мавлонов номли давлат хўжалиги маъмурияти дастлабки уч йилда жуда ҳам яхши ёрдам берди. Оёққа туриб олишимизда бизга кўмаклашди. Соғиб олган сутимизни ҳам ўз вақтида қабул қилиб олиш йўлга қўйилган. Аммо, баъзида анча-мунча қийинчиликларга дуч келдик. Сут топширишда сансалорликлар бўлиб туради. Гўё фермерлик ҳаракати ўзингдан бошқа ҳеч кимга керак эмас, дегандек иш тутилди. Менинг истагим шуки, етиштирган маҳсулотингни дилкашлик билан қабул қилиб олишса, таъна-дашномлар ўрнига амалий ёрдамлар кўп бўлса, бу ҳаракат кенгайиб бораверади. Акс ҳолда йўлингга тўсиқлар қўйилаверса, бошлаган ишингдан кўнглинг совиб, ҳафсаланг пир бўлаверади.

Бу гаплар замирида маълум ҳақиқат борлигига ишонамиз. Чунки, янгилик ҳамиша ҳам ўзига равон йўл топавермайди. Мелибой Алиқулов ҳам тиниб-тинчимас, елиб-югурадиган кишилардан. Бундай муаммолар эндиликда бўлмаслигига ва фермерлик ҳаракати кенг қулоч ёзишига аминмиз. Чунки, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қабул қилган қишлоқ хўжалигида туб иқтисодий ислоҳотлар ўтказишга оид қарор деҳқон-фермер хўжаликлари ривожига катта йўл очиб беради.

Мелибой Алиқулов шу хўжаликда жойлашган 19-ўрта мактабда ўқитувчи. Шу билан бирга фермерлик ҳаракатининг хўжаликдагина эмас, туманда ҳам авж олиши ташаббускорларидан бири.

— Чорвадор бўлиш бир қараганда осондек туюлади, — дейди М. Алиқулов,— лекин бу касбнинг ўзига хос мураккаб ва машаққатли томонлари бор. Одамлар ширин уйқуда ётганида сен жониворлар ҳолидан, емиш-ичишидан хабар олмасанг, кўнглинг тинчимайди. Ҳар соат, ҳар дам жониворлар сенинг меҳрингга зордек талпинади. Ўзинг ҳам уларга меҳр қўйиб, ҳаловатдан кечишга одатланиб қоларкансан. Бу оила фаровонлиги, эл-юрт фаровонлиги, фарзандлар камоли учун қилинаётган иш бўлганидан кўнглинг таскин топиб, чарчоқни ҳам унутасан, киши...

Ҳа, ишонч ва интилиш инсон қадамларини шаҳдам қилади. Мелибой Алиқуловнинг қадамлари ҳам шаҳдам, чунки, у саховатли юмушлар билан банд.

Файзулла ЗИЕДУЛЛАЕВ,
Бекобод тумани.

ЯНГИ ТУҒУРУҚХОНА

● СЕРГЕЛИ районининг 17-мавзесида янги туғуруқхона очилди. Уч қаватли шинам бу бино замонавий ускуналар билан жиҳозланган. Бинони «Главташкетстрой»га қарашли 44-қурилиш бошқармасининг қурувчилари барпо этишди. СУРАТЛАРДА: (пастда) туғуруқхонанинг ташқи ва ички кўриниши; аёллар маслаҳатхонаси шифокори Ҳожар Куртова ва катта доя Валентина Малая.

Х. МИРЗАКАРИМОВ олган суратлар.

● *Маҳаллалар ҳаётидан*

ФАОЛЛАР ИШ БОШЛАДИ

Мирфаёз ака пенсияга чиқди-ю, хайрли ишга қўл урди. Ёнига беш-олти қўни-қўшнини йиғиб:

— Даҳамиздаги кўп қаватли уйлар қурилганига ҳам анча йиллар бўлди, лекин бундай ўтириб чой ичадиган, тўй қиладиган жойимиз йўқ,— дея гап бошлади у,— бир чойхона қурсак, ёнида зали билан, нима дейсизлар?

— Жуда яхши айтдингиз, — дейишди қўшнилар,— ҳашар йўли билан бўлса ҳам қуриб оламиз.

Ҳайрли ишга ҳамма чиқди. Тез орада 150 ўринли чойхона қад ростлади. Унга «Чинор» деб ном берилди.

— Тахминимиз бўйича эллик минг сўмлик иш бажарилди,— дейди маҳалла қўмитасининг раиси Мирфаёз ака Рустамов,— лекин ҳашар ҳисобига ундан анча оз маблағ сарфладик.

Қўйлиқ турар-жой даҳасида битказилиб ишга туширилган чойхонада эндиликда 2- ва 3-квартал аҳолиси ҳам бемалол ҳордиқ чиқармоқда. Бу ерда ошхона, омборхона, тўй ва бошқа тадбирлар ўтказиладиган зал қурилишлари ҳам ҳашар йўли билан олиб борилярти.

Ортиқ Акромов, Умаржон Саломов, Арслон Сафаров сингари маҳалла фаолларининг елиб-югуришлари туфайли янги қад ростлаётган бинолар газлаштирилмоқда. Ҳовлилар сифатли асфальтланди.

— Уйларимиз ҳаммаси кўп қаватли,— дея суҳбатда давом этди М. Рустамов, — бирор меҳмон келиб, ётадиган бўлиб қолса, ҳнжолат чекиб турамиз, жой йўқ. Шу мақсадда чойхона ёнига меҳмонхона қуришни ҳам бошлаб юбордик.

Ҳа, излаган имкон топади деганларидек, Мирфаёз Рустамов ва у бошлиқ фаоллар доимо изланишда, маҳаллани обод ва кўркам қилиш учун астойдил иш олиб боришяпти.

Р. ИСМАТУЛЛАЕВ,
Миробод туманидаги «Чинор» маҳалласи.

● *Мутахассис огоҳлантиради*

БОЛАЛАРНИ ЭҲТИЁТ ҚИЛИНГ

Маълумки, кўпчилик ўқувчилар соғломлаштириш лагерларида дам оладилар. Болалар бор жойда катталарнинг хушёр бўлиб туришлари зарурлиги ўз-ўзидан аён. Айниқса, ёнғин хавфининг олдини олиш муҳимдир. Ёнғин хавфсизлигини таъминлаш вазифаси ва масъулияти соғломлаштириш муассасалари раҳбарлари зиммасига юклатилади.

Улар биринчи навбатда қуйидагиларга эътибор беришлари лозим:

— Яқин орадаги ёнғинга қарши кураш қисми билан боғланиш учун телефон алоқасини ўрнатиш, махсус йўллар қуриш, барча тарбиячи, тиббиёт ходимлари ҳамда бошқа ходимлар билан ёнғин хавфсизлигини таъминлаш қоидаларини ўрганиш;

— Болалар келгунга қадар ёнғин рўй берган тақдирда лагер ҳар бир ходимига аниқ вазифа белгиланган ҳолда эвакуация режасини ишлаб чиқиш;

— Электр иситгич асбобларидан тўғри фойдаланишни мунтазам кузатиб бориш, қатъий таъқиқланган жойларда улардан фойдаланишга йўл қўймаслик;

— Барча биноларни ёнғин ўчириш воситалари билан жиҳозлаш;

— Лагер хизматчиларининг тунги навбатчилигини ташкил этиш, уларни қўл электр чироқлари билан таъминлаш;

— Анъанавий гулхан ёқиш тадбирларини маҳаллий ёнғинга қарши кураш ташкилотлари билан келишган ҳолда ўтказиш, гулхан ёқиладиган майдонларнинг бинолардан камида 50 метр нарида бўлишини таъминлаш;

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтмоқчимизки, юқоридаги қоидаларга сўзсиз амал қилинишига лагер хизматчилари шахсан жавоб берадилар.

Бу борада лагерда дам олаётган ўқувчилардан ташкил топган кўнгилли ёнғинга қарши курашувчилар катта ёрдам беришлари мумкин.

Н. ЕДГОРОВ,
вилоят ёнғинга қарши кураш бошқармаси муҳандиси, ички хизмат майори.

ЁРДАМ КЎРСАТИЛДИ

ЮҚОРИЧИРЧИҚ. Куни кеча район ҳокимлигида Чернобиль фожеасини бартараф этишда қатнашганлар билан учрашув бўлиб ўтди. Бир пиёла чой устидаги бу суҳбатда чернобилликлар учун яратилиши лозим бўлган имтиёзлар ва уларнинг бажарилиши борасида дуч келинаётган муаммолар ҳақида сўз борди.

Учрашув охирида район ҳокими Т. Холтоев Чернобиль фожеасининг 26 нафар қатнашчисига икки минг сўмдан пул берди.

Бу каби учрашувлар кейинги пайтларда районда тез-тез бўлиб турибди. Бундан бир неча кун илгари район раҳбарлари «Кавардон» қишлоғида, «Тинчлик» қишлоқ шўросида ҳам меҳнаткашлар билан шундай учрашув ўтказишгаиди.

Р. НЕЪМАТОВ.

КЎҲНА САНЪАТ ТАДҚИҚИ

ЎРТА Осиё ва Қозоғистон халқлари цирк санъати ўзининг кўп йиллик кўҳна тарихига эга. Халқ орасида кенг оммалашган бу қадимий санъат тарихини тадқиқ этиш йўлида бир қатор изланишлар олиб борилиб, унинг кўп соҳалари атрофлича ёритилди. Бундай илмий тадқиқотлардан бир қанчаси таниқли санъатшунос олим Т. Обидов самарали изланишлари маҳсули ўлароқ юзага келди.

Олим ҳозирда ҳам ушбу муҳим мавзу устида ҳормай-толмай тадқиқотлар олиб бормоқда. Бу илмий ишларнинг айримлари босмага берилди. Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқлари цирки тарихига бағишланган йирик илмий асарнинг бир бўлаги янглиғ «Намангандан чиққан сеҳргар» деган тўплам ҳам нашрга тайёрланди.

У Марказий Осиё халқларининг севимли от ўйинига бағишланган янги китобни ҳам ёзиб тугатди. Машҳур цирк устаси Тошканбой Эгамбердиев асос солган миллий санъат равнақини тадқиқ қилишда ҳам олим катта илмий ютуқни қўлга киритди. Босмага ҳозирланган ушбу нашр «Тошканбой ва Тошканбоевлар» деб номланади.

А. АЛИЕВ.

● *АКС САДО* ●

КИМ ЭДИ, КИМ БЎЛДИ?

МЕН кўп йиллардан бери «Тошкент ҳақиқати» газетасининг мухлисиман. Ундаги ёритилаётган турли мавзулардаги мақолаларни синчиклаб ўқиб, ўзимча фикр ва мулоҳазалар юритаман. Ушбу газетанинг 1993 йил 27 апрель сонидаги «Умр заволи» мақоласи менда катта таассурот қолдирди. Унинг муаллифи Эркин Ғуломов мазкур мақолада жуда долзарб масалани кўтариб чиққан. Келинг, гапни чўзиб ўтирмайлик-да, спиртли ичимликлар инсонни жиноятга бошлайди деган фикрнинг исботи сифатида бир воқеани айтиб берай. Хонанда Йигитали Мамадалиевнинг номи кўпчилик қўшиқ шинавандаларига маълум. У 1964 йилда Тошкент маданий-оқартув техникумининг сўнгги курс талабаси эди. Овози ниҳоятда ёқимли, ҳамшаҳарларимизнинг оғзига тушган бу хонанданинг бўш кунига қараб у билан бамаслаҳат тўй қилганлар кўп бўлган. Дастурхонларда доимо ичкилик тайёр. Ичкиликка берилганлиги туфайли у ўқишдан ҳайдалди, жиноят қилиб қамалди, оқибатда дарбадарликка гирифтор бўлди. Суд белгилаган жазо муддатини ўтаб қайтгач, оиласидан ҳам ажралди. Мана, бир неча йилдирки, аввалги обрўдан асар ҳам қолмаган.

Менинг фикрим шуки, тўйлардаги ичкиликбозликка барҳам бериш лозим. Чунки кейинги пайтларда ёшлар ўртасидаги кўпгина жиноятлар шу оғу оқибатида келиб чиқаяпти. Қани энди шу оғу ўрнига кишилар яхши-яхши таомлардан ва турли шарбатлардан истеъмол қилишса, ўйнаб-кулишса, тўйни кўнгилли ўтказишса. Мен «Умр заволи» мақоласининг муаллифи фикрига тўла қўшиламан.

А. ТОЛИПОВ,
меҳнат фахрийси.

Тошкент ҳақиқати ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

«Сансалорликнинг чеки борми?»

«ТОШКЕНТ ҳақиқати» рўзномасининг шу йилги 1 апрель сонида Бекобод шаҳрида истиқомат қилувчи Д. Самандарованинг «Сансалорликнинг чеки борми?» сарлавҳали мақоласи эълон қилингаиди. Яқинда шу мақола юзасидан Акмал Икромов район халқ судининг раиси У. Содиқов имзоси билан жавоб олдик.

Унда таъкидланишича, мақола бўйича текширув ўтказилиб, қуйидагилар аниқланган: жавобгар М. Файзиевдан даъвогар Д. Самандарова фойдасига нафақа ундириш ҳақидаги ижро ҳужжати Бекобод районн халқ судидан Акмал Икромов район халқ судига 1992 йилнинг 28-июлида тушган. Жавобгар М. Файзиев 1992 йил 15 августда судга чақирилиб, ундан нафақа ундириш масалалари, моддий аҳволи текширилиб тушунтириш хати олинган. Жавобгар 1990 йилдан буён III гуруҳ ногирони эканлиги, 1992 йил май ойида тиббий комиссиядан ўз вақтида ўтмаганлиги сабабли нафақа олмаганлиги ва бу вақт мобайнида иккинчи оиласи, яъни хотини Зарифа Бобомуҳамедованинг қарамоғида бўлганлигини баён қилган. Фақат шундан кейингина нафақа ундириш имконига эга бўлиш мумкин эди. Шу вақт мобайнида М. Файзиев рўйхатдаги турар жойида яшамасдан, ўз манзилгоҳи ҳақида судга хабар бермаган. Фақат кўрилган чоралар натижасида у такроран судга чақирилиб, нафақа тўламаганлигининг сабаблари текширилган. Шундан кейин ҳам жавобгар ўз тушунтириш хатида 1992 йил август ойидан то октябрь ойигача касалхонада даволанганлиги ва тиббий комиссия хулосаси бўйича II гуруҳ ногирони эканлиги ҳақида гувоҳнома берилганлигини, 1 ноябрдан бошлаб А. Икромов район таъминот бўлимидан нафақа олишини маълум қилиб, нафақа бўйича қарзи 1375 сўм пулни тўлашга қурби етмаслигини, ижро ҳужжатини район ижтимоий таъминот бўлимига нафақасидан 60 фоиз миқдорида ушлашни илтимос қилган.

Жавобгар М. Файзиевнинг нафақа бўйича қарзи 7 минг 130 сўмни ташкил қилиб, шундан 5 минг 754 сўм нақд пул ундирилиб, даъвогар Самандарова номига жўнатилган.

Юқоридагилардан кўриниб турибдики, ҳақиқатдан ҳам жавобгар М. Файзиевнинг ҳақиқий даромад манбаи бўлмаганлиги, сурункали касал бўлганлиги ва бунинг натижасида иккинчи гуруҳ ногирони эканлиги сабабли нафақани ўз вақтида тўлашга имконияти бўлмаган.

ҚИЗИҚАРЛИ КЎРГАЗМА

Алишер Навоий номли Ўзбекистон миллий кутубхонасининг санъат бўлимида ўзбек миллий рақсининг ривожига улкан ҳисса қўшган, халқ меҳрини қозонган ажойиб саҳна юлдузи, рақс маликаси Мукаррама Турғунбоева таваллудининг 80 йиллигига бағишланган кўргазма ташкил этилди.

Кўргазмадан таниқли шоирлар, ёзувчилар, журналистлар ва санъатшуносларнинг Мукаррама Турғунбоева ҳаёти, ижоди, «Баҳор» ансамблининг ташкил этилиши ва босиб ўтган йўли ҳақидаги ҳикоялари, ҳужжатли тўпламлар, бадиий асарлар ўрин олган. Ўзбекистон Фанлар академияси санъатшунослик институти чоп этган «Мукаррама Турғунбоева» номли ҳужжатли тўплам, Муҳитдин Қориёқубовнинг «Ҳужжатли монография», Р. Каримованинг «Баҳор» ансамбли рақслари», Фарида Усмонованинг «Баҳор маликаси» каби асарлари, Маматқул Ҳазратқуловнинг «Рақсдаги туйғулар» ҳикоялари шулар жумласидандир.

Кўргазма билан танишар экансиз, гўзаллик оламига сайр этгандек, Мукаррама опа рақсларининг сеҳри сизни сеҳрлаб қўйгандек бўлади. Айниқса турли анжуманларда, концерт залларида севимли раққосанинг ҳар бир чиқишини интиқлик билан кутиб, рақсдан олам-олам қувонч олиб, гулдурос ва давомли қарсаклар билан миннатдорликларини изҳор этиш насиб этган кўплаб кишилар кўргазма олдида Мукаррама Турғунбоева ҳақида унутилмас ширин ҳаёллар, хотиралар оғушида қолмоқдалар.

Т. ЛУТФУЛЛАЕВ.

ФУТБОЛ

Қимматга тушган хатолар

● «ПАХТАКОР» — «НАВБАҲОР» учрашувини томоша қилган мухлислар нескии ва қизиқ ҳолатларинииг гувоҳи бўлдилар. Гап шундаки, Ўзбекистон футболи жаҳон миқёсига чиқиши кўзлар экан, хоҳлаймизми, йўқми, ФИФАнинг йўл-йўриқларини тутишимиз керак. Маълумки, ўтган йили август ойидан бошлаб халқаро футбол федерацияси мусобақалар низомига қисман ўзгартириш киритди. Жумладан, футболчи майдонда тўпни ўз дарвозабонига узатганда хоҳ жарима майдонида бўлсин, хоҳ унинг ташқарисида бўлсин, дарвозабон уни қўли билан ушлашга ҳаққи йўқ. Бунда у ўйинчи сифатида тўпни оёғи билан тепиб қайтариши лозим. Бу янгилик республикамиз жамоалари учун шу йилдан жорий этилди. Лекин кўпгина дарвозабонлар қоидадаги ўзгаришни билсаларда, «тарки одат амри маҳол» деганларидек қўллари билан ушлаб қолишмоқда ва бу қоида бузиш улар учун қимматга тушаяпти. Пахтакорчилар наманганликлар билан бўлган ўйинда кўп ўтмай ҳисобни очишди. Бурчакдан узатилган тўпни Р. Галиев боши билан дарвозага йўналтирди. Лекин орадан икки-уч минут ўтар-ўтмас меҳмонларнинг қарши ҳужумини бартараф этаётган мезбонлар тўпни ўз дарвозабонига оширишди. Павел Бугало эса уни қўли билан ушлаб қолди. Натижада меҳмонлар олти метрлар чамасидан жарима тўпини тепиб, ҳисобни тенглаштирдилар. Кўп ўтмай худди шундай хато меҳмонлар томонидан ҳам содир этилди.

22-минутда меҳмонларнинг навбатдаги ҳужуми пахтакорчилар дарвозасини ишғол этиш билан тугади. Чап қанотдан жарима майдонига ёриб кирган Қаҳрамон Абдуқодировнинг кучли зарбасини Павел Бугало қайтаришга ожизлик қилди. Энди мезбонлар ҳисобда орқада қолишди. Бу сафар ҳам вазият тезда тенглашди. 23-минутда пахтакорчи Шуҳрат Мақсудов ҳисобни 2:2 қилди.

Иккинчи бўлим ҳам томонларнинг галма-галдаги ҳужуми билан ўтди. Майдон эгаларининг навбатдаги ҳужумини бартараф этиш пайтида бўш дарвозага кириб кетаётган тўпни рақиб ҳимоячиси қўли билан ушлаб қолишдан бошқа иложи қолмади. Учрашув ҳакамн фарғоналик Александр Пивоваров ҳақли равишда 11 метрлик жарима белгилади. Лекин бундан меҳмонлар норози бўлиб, ҳакам қарорига қарши чиқдилар. Натижада Фарид Хабибулин ўта қўполлик қилганлиги учун жазоланди ва майдондан чиқариб юборилди. Умуман, учрашув асабий ҳолатда ўтди. Пахтакорчи Шуҳрат Мақсудов ҳам қўполлик учун аввалига огоҳлантириш олди, сўнгра эса иккинчи бор шундай ҳаракати учун майдондан чиқариб юборилди.

«Пахтакор» футболчилари 3:2 ҳисобида устун келиб 15 очко билан пешқадамликни давом эттиришмоқда.

Учрашув ҳакам-инспектори Ахбор Имомхўжаев ҳакамлар ҳаракатини шундай шарҳлайди:

— Александр Пивоваров анчагина хатоларга йўл қўйди. Энг биринчи галда у қўнгилчанлик қилди. Ваҳоланки аввалига қўполлиги учун Ф. Магомедовни ҳам майдондан чиқариб юборилиши лозим эди. Қолаверса, Ф. Хабибулин ва Ш. Мақсудовларга нисбатан қўллаган жазоси тўғри. Бироқ кўпгина ҳолларда ҳакам ҳуштаги кечикиб чалинди. Ёрдамчилари Алексей Потапов ва Илҳом Нурматовларининг қоида бузилганлиги ҳақидаги огоҳлантиришини дарҳол пайқай олмади. Бир сўз билан айтганда ҳакамлар ҳаракатида қовушмаслик сезилиб турди. Шунинг учун А. Пивоваровга етти балл қўйилди.

Тўққизинчи турининг қолган икки ўйинида қуйидаги натижалар қайд этилди: МХСК (Тошкент) — «Нефтчи» —1:1, «Сўғдиёна» — «Наврўз» — 0:0. Шу турнинг қолган беш учрашуви кеча бўлиб ўтди.

● ● ●

БИРОДАР АБДУРАИМОВНИНГ номи футбол мухлисларига яхши таниш. Ўзбекистон футболи тарихида ўзига хос муносиб саҳифа битган бу футболчини мухлисларга таништириб ўтиришга ҳожат йўқ. Эртага ўзининг туғилган куни — 50 ёшини нишонлайдиган Биродар Абдураимовга мухлислари қатори биз ҳам узоқ умр, сиҳат-саломатлик, бор билим ва тажрибасини ёшларга ўргатишда — мураббийлик ишида омад тилаймиз.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРУВЛАР

ГАЗЕТХОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

РЕКЛАМА ВА ШАХСИЙ ЭЪЛОНЛАРНИ ЧОП ЭТИШ ЮЗАСИДАН

Сизнинг реклама ва эълонларингиз бизнинг газетамиз саҳифаларида зудлик билан босиб чиқарилади.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг

РЕКЛАМА-АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ

бизнинг газетамиз учун

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

«ШАРҚ» концерни реклама-ахборот агентлигининг манзили: 700000, Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 32-уй, 252-хона.

ТЕЛЕФОНЛАР: реклама — 33-81-42, 56-85-67, 32-57-27, 32-56-66.

Тошкент автомобиль йўллари институти томонидан 1992 йили Назаров Фазлиддин Маликович номига берилган

ЙЎҚОЛГАН

№ ФВ 950962 сонли диплом

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент вилояти
Қизил Ярим Ой жамияти қўмитаси

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

28 май соат 18.00 да   29, 30 май соат 15.00 ва 18.00 да

Қизил Хоч ва Қизил Ярим Ой жамиятларининг халқаро кунига бағишланган

КУЛДИРАМИЗ, КУЙЛАЙМИЗ

ТОМОШАСИНИ УТКАЗАДИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

«Кўзгу» қизиқчилар театри
Мирзабек Холмедов
Тўхтамурод Азизов
Матёқуб Матчонов
Болтабой Тошматов
Ойбек Султонов
бир қатор таниқли хонанда ва раққосалар

Ушбу тадбирдан тушган маблағ хайрия ишларини амалга ошириш учун Тошкент вилоят Қизил Ярим Ой жамияти ҳисобига ўтказилади.

Касса соат 11.00—18.00 гача ишлайди.
(Эълон хайрия тариқасида бепул чоп этилмоқда).

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Телефонлар:

ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ — 33-40-48.

АХБОРОТ, ТИЖОРАТ ВА ЭЪЛОНЛАР БЎЛИМИ — 33-99-15.

● Эълон ва билдирувлар кечиктирилмай чоп этилиши кафолатланади.

● Факт ва далилларнинг ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар.

● Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар Бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6

Рўйҳатдан ўтиш тартиби № 000094. Буюртма Г—224. 30675 нусхада босилди, ҳажми—2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти—20.30. Босишга топширилди — 19.30.